

Academia Bârlădeană

Nr. 15
trim. II
2004

Revistă editată de Societatea
literar - culturală
“Academia Bârlădeană”

Teatrul “Victor Ion Popa” și mentorul lui.

Liliana SÂRBU

Imaginea sa eminesciană... (Aveam doar 17 ani...)

Anul 1955. Absolveam Liceul de fete „Iorgu Radu” din Bârlad, la vremea aceea „Școală medie de 10 ani”. Aveam doar 17 ani, dar totuși eram pregătite să dăm piept cu viața, fiind o generație călită.

La Complexul Școlar Bârlad. De la dreapta: prof. Constantin Parfene, Alexandru Craus și Constantin Boicu. În stâng: prof. Octavian Grigorescu.

La vârsta primei copilării cunoscusem războiul (refugiu, tranșee, bombardamente), trecusem prin anii de secetă și foamete, prin schimbarea orânduirii politice, abolirea monarhiei, rusificarea învățământului.

Unele dintre colege, și nu puține, aveau familiile traumatizate de așa-zisa lichidare a „chiaburimii”. La unison, eram sărace, în adevăratul sens al cuvântului și extrem de modeste. Tinerețea, exuberanța, visurile și speranțele învingeau însă totul.

În acel tablou se desfășurau anii noștri de studii, înainte de absolvire. Ești tentat să crezi că au fost ani superficiali, grăbiți, incompleți. Nimic mai neadevărat. Pot afirma acum, după o viață de muncă, de satisfacții și împliniri, că Dumnezeu ne-a ocrotit și a avut grijă de noi. Din acea promoție de 94 de absolvente, majoritatea au ajuns profesoare, educatoare, doctorițe și inginere.

După familie, școala cu profesorii săi, ne-a format și ne-a pregătit pentru viață. Profesori de calibru greu, predau, în acei ani, la cele două licee din oraș. Trecerea unei jumătăți de secol nu a reușit să-mi șteargă din memorie imaginea lor, iar pe cei care nu mai sunt, îi consider sfinți. Între aceștia un loc aparte revine regretatului profesor Constantin Parfene.

Parafrazând-o pe D-na Doina Teodoru-Gavriliu, din Piatra Neamț, corespondentă fidelă a revistei, pot spune și eu că, într-adevăr, a fost un privilegiu sau un noroc nesperat, de a avea un astfel de profesor. O citez pe Dna Gavriliu: „Ce mare! Ce frunte inspirată! Câtă pasiune!”

De fapt și gândurile mele,

așternute astăzi pe hârtie, doresc să le dedic cu toată inima, acestui dascăl de excepție.

La rândul său, fiind foarte tânăr în anul pe care l-am menționat la început, ne țintuia în bănci la orele de limba și literatura română, fascinându-ne în așa măsură, încât sunetul clopotului la sfârșit, paradoxal, ne întrista. Astăzi mă întreb retoric:

- Cine ne-a vrăjit mai întâi, Eminescu sau prof. Parfene? Răspunsul las spre a fi ghicit și dat peste cap din mișcare, permanentul neastâmpăr al mersului și al ochilor când ne asculta sau preda, felul manierat în care ne trata, cu deosebire, inteligibilitatea și frumusețea orelor sale, toate acestea la un loc au pecetluit dragostea și amintirea pentru Profesorul

Const. Parfene.

La catafalcul său mă întrebam dacă ieri s-au petrecut toate acestea și din nou înțelegeam, pentru a nu știu câta oară, ce scurtă și trecătoare este viața. Într-adevăr totul parcă a fost ieri, dar în fapt, au trecut aproape 50 de ani, o eternitate.

Fiecare dintre noi, colegele, am plecat în acel an 1955, pe drumul destinului, la fel și Dl. profesor care ulterior a îmbrățișat cariera universitară, unde de fapt îi era locul și menirea. I-au fost elevi și studenți, sute și mii, dar generația mea se mândrește cu faptul că a fost prima sa promoție, primele clase unde a intrat ca profesor de limba și literatura română.

Consider tot un privilegiu, ca după

1 iunie 1975. Dreapta: prof. Traian Nicola, prof. Constantin Parfene. Stânga: prof. Vasile Țugulea. În medalion: Liliana Sârbu.

1989, să-l reîntâlnesc pe Dl. prof. Parfene la unele acțiuni culturale care aveau loc la Bârlad și unde, de fiecare dată, venea cu plăcere și încânta auditoriul cu patosul vocii și erudiția sa. Deja, în perioada respectivă, diferența de ani dintre elev și profesor se estompase și stând de vorbă ca de la egal la egal (cel puțin ca pensionari), i-am destăinuit ce magie exercita asupra noastră la orele de clasă, cu ce nerăbdare așteptam acele ore. La rândul său, mi-a descris emoțiile ce le-a trăit când a intrat prima dată la clasele noastre, de fapt când și-a început cariera.

Din perioada ultimilor ani (1995-2000), mai ales după pensionare, am reținut dorința sa de a scrie cât mai mult, de a îmbogăți materialul didactic pentru profesori și elevi. Citez din memorie una din reflecțiile sale impresionante: „va mai dura, oare, norocul acesta de a reuși să scriu, știut fiind că nimic nu e sigur și durabil pe pământ? Mă umple de friguri întrebarea!”

În mod deosebit „Caleidoscopul memorialistic-epistolar” va rămâne cred o operă (ultima) de referință și va demonstra cu

1 iunie 1975. A 20-a aniversare a promoției Școlii Medii de Fete Bârlad. Stânga: prof. Vasile Țugulea. Dreapta: prof. Traian Nicola. În ultimul rând: prof. Constantin Parfene

prisosință, trecerea sa cu folos și triumf prin viață. Faptul că Academia Bârlădeană s-a ocupat de editarea acestei cărți, o onorează și o înobilează.

Din păcate, citându-l pe Dl. C.D. Zeletin că „Numai Dumnezeu știe dacă cineva a murit sau nu la vreme”, cred că inima D-lui Prof. Const. Parfene, a încetat să bată prea devreme, pentru - O M U L - care încă mai avea multe de spus.

Deși am o specialitate absolut diferită de cea didactică, pentru mine, profesorul Const. Parfene va rămâne un profesor-nepereche - ca și P O E T U L pe care l-a idolatrizat.

Mihai LUCA

Cu profesorul univ. dr. Constantin Parfene

De la elev la discipol

Între magistru și elev hazardul a făcut să existe anumite afinități. Ambii descind din câte o familie de învățători care au slujit cu devoțiune școala în sate vechi, răzeșești din ținuturile Moldovei de Jos.

Profesorul Constantin Parfene a fost norocit prin naștere, căci a văzut lumina zilei în luna cea mai frumoasă a anului, Florar, la 16 mai, acum trei sferturi de veac, într-o comună de răzeși care-și are toponimicul, cu siguranță, din timpuri mai mult decât memorabile, vremurile voievodului mare și sfânt, Ștefan cel Mare - Bogdana.

La sfârșitul veacului al XIX-lea satul în care avea să-și desfășoare o prodigioasă activitate de apostoli ai școlii rurale părinții săi, în deceniile următoare, situat pe „coasta de E a dealului Tabăra” era alcătuit din două părți: Bogdana de Sus și Bogdana de Jos, pe partea dreaptă a pârâului Bogdana, județul Tutova. Avea 448 de locuitori din care știau carte 9. Cu satele Fântâna Blănarului, Suceveni și Similișoara forma comuna Bogdana cu 1972 de locuitori dintre care știau carte doar 125. Avea o școală primară de băieți și 3 biserici¹.

Am inserat aceste coordonate în timp și în spațiu pentru că prof. Constantin Parfene îi stăruia în permanență imaginea satului natal despre care în dese convorbiri avea numai amintiri luminoase și se mândrea cu modestie de meleagurile copilăriei sale.

Exigența de excepție a dascălului...

Absolvind Facultatea de filologie cu „Diploma de merit” în 1952, după mai puțin de un an ca redactor la „Comitetul pentru așezămintele culturale”, vine în Bărlad „cu domiciliul forțat” din motive politice.²

În 1953-54 își începe activitatea la catedră în orașul Bărlad, debut de bun augur.

Era anul școlar terminal, anul IV B la Școala Pedagogică de băieți. Providența a dat ca la matematică să avem pe ilustrul profesor Ioan Simionescu, iar la limba și literatura română pe la fel de ilustrul profesor Constantin Parfene. Ambii au evoluat cu merite deosebite în învățământul academic. Constantin Parfene ajungând după 1990 profesor universitar. cei doi profesori au lăsat, pentru contingente de-a rândul, modele greu de egalat pentru discipoli.

Probabil că eram elevul „preferat” sau unul dintre aceștia căci aproape cea mai mare parte a anului școlar amintit, pe atunci împărțit în pătrare, profesorul Constantin Parfene nu m-a slăbit cu îndrumările și dispozițiile ferme de a-mi face obligația școlară, printre altele și de a citi „Bijuterii de familie” de Petru Dumitriu; pe atunci apărea în lectura obligatorie a elevului. M-a și stimulat cu ceva cifre de 2 - pe atunci sistemul de notare sovietic era până la 5, limita de promovare nota 3. Magistrul n-a cedat și m-am văzut nevoit să fac o lectură-studiu chiar și a acestei opere.

Absolvenții Școlii Pedagogice nu puteau continua în învățământul superior fără recomandarea celor mai buni din partea instituției. Am primit această recomandare, de altfel examenul de stat îl obținusem la matematică și limba română, ca și la altele cu nota maximă.

Toamna anului 1955. Mă întâlnesc spre marea luminare a sufletului meu cu profesorul Constantin Parfene și întrebându-mă de soarta mea, i-am comunicat că am luat concursul de admitere la cursurile de zi ale Facultății de filologie din Iași și că unul dintre subiectele obligatorii de la lucrarea scrisă a fost comentarea operei „Bijuterii de familie” de Petru Dumitriu. Magistrul a jubilat reticent; și-a mai alintat cu discreție șuvițele ușor și voit rebele în partea stângă, a zâmbit cu înțeleșuri și înțelepciune și mi-a urat succese în studenție.

O confesiune la Comemorarea lui Eminescu

Plecasem de la Bărlad în noaptea de 14 spre 15 iunie către Botoșani și Ipotești pentru a participa la manifestările prilejuite de scurgerea a trei sferturi de veac de la trecerea Luceafărului poeziei românești în eternitatea lumilor siderale, 1964.

După miezul nopții, cum călătoream singur într-un compartiment cl. I a unui tren personal, de la Iași, spre marea mea înșeninare și bucurie, urcă profesorul Constantin Parfene călătorind în aceeași direcție și cu același scop.

Am discutat diverse. La un moment dat, în plină liniște a nopții, profesorul mi se adresează cu oarecare circumspecție:

- Mihai, eu îți-aș spune ceva dacă ai fi suficient de discret.

- Dacă aveți suficientă încredere în mine îmi comunicați, iar dacă nu renunțați.

Și-a început să-mi comunice că a fost invitat la Comitetul

orășenesc de partid și i-a fost transmisă propunerea de a fi director al Complexului Școlar Bărlad, pe atunci era o instituție de învățământ cu totul aparte în peisajul școlii românești în Moldova, atât prin structura sa (mai multe profiluri și școli într-un singur loc, având până la o mie-două de elevi interni, o gospodărie anexă puternică, peste 150 de cadre didactice, peste 270 de salariați în cadrul serviciilor tehnice și administrative etc.), cât și prin spațiul generos de care dispunea.

Și continuă distinsul profesor, eu am consimțit cu o condiție printre altele, și anume să-mi aleg eu directorii adjuncți. Așa că m-am gândit la profesorul Constantin Boicu, profesoara Georgeta Știrbu și la tine.

Onorat de aprecierile magistrului am mai și destins tonul relativ sentențios al discuțiilor cu digresiunea că nu se poate refuza o asemenea măgulitoare propunere, mai ales când am aflat cu ce distins cadre didactice aveam să-mi desfășor activitatea și am comunicat îndatorarea mea pentru încrederea și prețuirea ce mi-a fost acordată.

A fost scurtă și cea mai consistentă, memorabilă, prodigioasă și valoroasă perioadă din activitatea mea didactică anii 1964-1966 când în cadrul Complexului Școlar am avut responsabilitatea de a urmări procesul de învățământ la disciplinele umaniste, întreaga activitate a școlii pedagogice și a internatului.

De la Complexul școlar profesorul Constantin Parfene a fost numit

Prof. Mihai Luca, 1965, director adjunct Complexul Școlar Bărlad

director al Teatrului „V.I.Popa” unde, în biroul său generos, dar și cu o atmosferă de oarecare austeritate, lucra cea mai mare parte a timpului și, nu de puține ori, când îl vizitam îmi confesa o oarecare încorsetare pe care o simțea față de obișnuința și pasiunea, firescul și devoțiunea cu care evolua în domeniul învățământului.

Tenacitatea, perseverența, munca foarte ordonată și urmărit de un ideal pe care foarte greu și extrem de rar îl confesa din modestie sau din prudență, din grijă sau incertitudine și anume de a pleca în cetatea academică a Moldovei și a Țării, Iașul, ceea ce s-a și întâmplat; după anii de directorat la teatrul (1966-1968) unde și-a adus o contribuție remarcabilă la înnoirea spectacolelor și la exigența activității artistice a instituției al cărei prestigiu s-a datorat substanțial profesorului și directorului Constantin Parfene.

A fost lector și conferențiar la I.C.P.P.D. filiala Iași, apoi conferențiar și profesor universitar, după obținerea doctoratului în 1973 cu o lucrare consacrată activității polivalente a scriitorului, dramaturgului, regizorului, scenaristului, poetului Victor Ion Popa, în 1973.

În toată această perioadă l-am întâlnit în numeroase ocazii și totdeauna am avut în fața mea un model de intelectual consacrat unui ideal pentru care n-a precupețit nici timp, nici efort. Acest ideal pe care l-a slujit cu toată dăruirea a fost acela al perfecționării de sine și în același timp a procesului de învățământ.

Dar despre aceste aspecte vom așterne gândurile și amintirile noastre neșterse despre profesorul Constantin Parfene cu alte împrejurări. S-a sfârșit din viață în plină activitate la 12 ianuarie 2003.

Magistrului, din partea modestului discipol, cea mai pioasă și plină de recunoștință aducere aminte perpetuă.

1) Marele dicționar geografic al României, vol. I, 1898, cf. Mihai Luca, „Ștefan cel Mare în revistele bărlădene de după 1900 în „Acta Moldaviae Meridionalis”, Anuarul Muzeului județean Vaslui, I, 1979, pag.219.

2) Traian Nicola, „Valori spirituale tutovene” 5, M-P, 2003, pag.447.

VERONICA MICLE

S-a născut la 22 aprilie 1850 în Năsăud, în familia Ilie și Ana Câmpeanu. A fost soția lui Ștefan Micle (1820-1879), profesor universitar. Pe Mihai Eminescu l-a cunoscut la Viena, în 1872.

A scris poezii de rară sensibilitate, de inspirații materne, de tematică florală și a întreținut o corespondență afectivă cu Mihai Eminescu.

S-a stins din viață la 4 august 1889, la mănăstirea Agapia, „primul poet eminescian, primul discipol al marelui poet” (T. Vianu). Volumul de poezii al ei a apărut în 1887. („Dicționarul cronologic al literaturii române”, 1979, p. 214).

Povestea Rosei¹

Dumnezeu vrând să ncuune
De cununi această lume,
Flori cu brațul seu cel sfânt
Asemănat pe pământ:

Și menind pe fie-care,
Flore mică, flore mare,
Ca să porte'n sânul lor
Un simbol strălucitor.

A dzis rosei: flore d'albă,
Înflorind tu să fii albă,
Și corola ta să fiă
Semn de nevinovăția.

Dar când fu ea să n'florească
Sânul să și-l desvălească,
La ea omul a privit
Și ea'ndată s'a roșit...

Și d'atunci sub cer, sub stele
Câte dalbe floricele,
Se-roșesc fără de știre
Sub vicleana lui privire.

Veronica Micle

¹) *Columna lui Traian*

Din „Columna lui Traian”, sept. 1874, a fost reproducă în Oltul, București, II, 56, 6 oct. 1874, p. 3, împreună cu poezia lui Al. Macedonski „La memoria nemuritorului poet Dimitrie Bolintineanu”, p. 3.

Mircea COLOȘENCO

PAMFIL ȘEICARU

Considerat ca fiind cel mai valoros gazetar român din perioada interbelică, s-a născut la Buzău, la 6/18 aprilie 1894, „personalitate complexă controversată, a condus și întemeiat diverse publicații: „Bucovina” (Cernăuți), „Hiena” (Cernăuți și București), „Gândirea” (Cluj și București), cu Cezar Petrescu, Nichifor Crainic, „Curentul” (București).

A murit departe de țară, la Dachau, Germania, la 21 octombrie 1980, reînhumat la 17 februarie 1991, în Cimitirul „Sf. Vineri” din București.

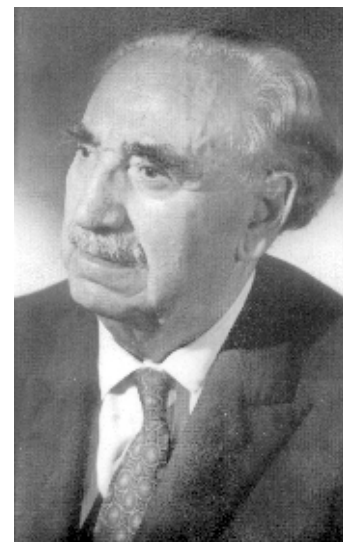
DESBATERI PARLAMENTARE - CAMERĂ

Precizările d-lui Pamfil Șeicaru

D. Pamfil Șeicaru spune: În discursul său d.dr.N.Lupu, a socotit că atașajii de presă din străinătate sunt absolut inutili și a crezut necesar ca una din primele economii, pe care trebuie să le facem, este să ceară suprimarea atașajilor de presă.

Mă surprinde că tocmai d.dr. Lupu pretinde această suprimare. Domnilor, înainte de 1914, presa nu juca rolul pe care-l joacă astăzi în raporturile internaționale. Ceva mai mult, noi am rămas astăzi, în ceea ce privește reprezentanța noastră în străinătate, cu același aparat extern, ca înainte de 1914, când politica externă se făcea în câteva saloane, la câteva ceaiuri și câteva relații de familie; și dacă erau câțiva băieți în diplomație drăguți și care dansau bine, se stabileau raporturi și se rezolva problema externă. Astăzi, când s-a pus baza politică a fiecărui stat pe masele populare, nu este surprinzător ca un partid politic de stânga să scoată mâine din rândurile muncitorilor și să trimită pe banca ministerială, oameni care nu frecventează saloane. Atunci cine sunt aceia care pot avea legături în straturile sociale foarte variate?

D-voastră știți că cei de la externe au un protocol anumit: ei nu pot să aibă relațiuni decât cu persoane distinse. dar astăzi politica nu se mai face în nici-o țară de către persoane distinse. Or s-a ajuns la concluzia atașajilor de presă, aceste antene precise ale tuturor curentelor populare dintr-o țară. Ce reprezintă atașatul de presă? „Cel mai prost plătit, fără nici o situațiune precisă, dar în același timp cele mai bune rapoarte, care vin de pildă din Franța, din Germania sau din Italia -

Dumnezeu să mă ierte - sunt ale atașajilor de presă și nu ale miniștrilor care ne reprezintă! Și oricând sunt dispus, ca împreună cu domnul dr. Lupu, să punem față în față rapoartele care se trimit de către Legațiuni. Sunt mai precise, mai exacte, rapoartele atașajilor de presă decât rapoartele miniștrilor care ne reprezintă.

Economia care s-ar face prin suprimarea atașajilor de presă este mică, iar răul care s-ar face este imens.

Suprimări de acestea, care nu reprezintă nici o cifră din buget, se cer mai mult pentru plăcerea de-a spune că se pot face pe această cale economii și cred că nu corespund unei realități serioase! (Aplauze pe băncile majorității).

(Curentul, nr. 694,

Duminică 22.12.1929, pag.7)

150 de ani de la naștere ALEXANDRU MACEDONSKI

(14 martie 1854-24 noiembrie 1920)

Poet, prozator, dramaturg, deopotrivă de expresie română și franceză, supranumit poet al „noptilor” și al „rozelor”. Operă și viață inegală, devenind un **caz** atât pentru contemporani, cât și pentru posteritate, prin acțiuni nu o dată iresponsabile, care i-au provocat traume inimaginabile. „Cazul Macedonski” dezbătut favorabil în presă, în martie 1920, îi oferă mari consolări morale, iar poetul adresează patetic mulțumiri publice. „Nimeni, poate, în scrisul românesc, nu a știut ca el să îndure cu mai căutată noblețe, în chiar cele mai dușmănoase clipe ale chemării sale ideale, sarcina desfăcută de orice interes, de a rămâne poet. Căci Macedonski a fost necontenit, fără preget și fără leac, în funcție de idealul său poetic; artist în viață ca și în scrisul său, a reușit până la urmă, prin artă și prin demnă suferință să cristalizeze până la diamant conștiința abstractă a misiunii sale” (N.Davidescu).

- continuare în pag. 5 -

- urmare din pag. 4 -

Și nu puține din creațiile sale sunt fie **crystale** translucide, fie **diamante** perfecte.

Reproducem în continuare o **glosă** dintr-o viitoare ediție critică **Opere complete** de A. Macedonski.

PRIETENIE APUSĂ

Lui Victor Bilciurescu

Moara ta zăcea-ntr-o vale liniștită - printre ulmi -
Pitorescă o zărirăm printre plante urcătoare,
Și era prietenie între noi, și zi cu soare,
Zi de vară-apunătoare spre poeticele culmi.

5. Într-o vale liniștită, moara ta dormea în pace
Și pârâul fără zgomot o scâldea și se ducea,
Nici o șoaptă omenească adierea n-aducea
Ci abia ieșea un freamăt de sub frunzele opace.

Moara ta zăcea-ntr-o vale liniștită - printre ulmi,-

10. Și era pârâul neted ca un luci de oglindă;
Însă soarele de vară își sfârșise-a lui colindă...
Se-nnopta prietenia și poeticele culmi.

Moara ta zăcea-ntr-o vale liniștită - printre ulmi.

II

Casa ta privea-ntr-o stradă luminoasă și voioasă...

15. Avea dafini la intrare și năuntru ei cânta
Visul clar al poeziei, voce-n veci armonioasă,
Când e-n taină-nsuflețită de-o simțire ca a ta.

Luminoasă și voioasă ți-era casa părintească...

20. Avea aer împrejurii-i, soare cald s-o poleiască
Casa ta ce-adăpostise anii tăi surzători.

Casa ta privea-ntr-o stradă luminoasă și voioasă,

25. Și puteai să dormi năuntru de restrîște neatins;
Însă, - soarta e pe bunuri pământeste invidioasă...
Când un vis ne nălucește, strălucește, și s-a stins:

Casa ta privea-ntr-o stradă luminoasă și voioasă.

III

Inspirarea te-aripase să atingi înalte culmi,
M-ai chemat să-ți fiu prieten - frați de cruce ne legasem,

30. O simțire și un cuget să ne turbure jurasem;
Moara ta zăcea devală, liniștită - printre ulmi.

Către culmile înalte inspirarea te-aripase:

Pentru mine erai zeul unui vis olimpian,
Visătoarea armonie ce răsare pe pian
Și de care al mei suflet iubitor, s-amorezase.

35. Te-aripase inspirarea să atingi înalte culmi,
Și pornisem, mână-n mână printre-a vieții mișelie,
Învrăjbiți ne ducem astăzi în fatala vijelie...
Moara ta zăcea devală, liniștită - printre ulmi -

Te-aripase inspirarea să atingi înalte culmi.

A apărut întâia oară în „Literatorul”, XI, 2, august, 1890, p. 29-30, cu precizarea sub titlu: **Poezie simbolistă instrumentistă**, un grupaj împreună cu **Bătrâna stâncă** și **În arcane de pădure** (p. 28).

Reluare în presă: „Biblioteca română”, 2, 19 martie 1895, p. 84-86, fără subtitlu, dedicată: **Lui Victor Bilciurescu**; „Universul literar”, XXXVI, 34, 3 octombrie 1920, p. 531-532, fără subtitlu și cu aceeași dedicație.

În manuscris: text olograf în BAR M..3411, f.35r (I), 54r (II), 84r (III), fără subtitlu și dedicație.

În volum: **Excelsior**, 1895, p. 86-88, fără subtitlu, dar cu dedicație; ed. a II-a, 1897, p. 84-86, idem; **Opere I**, Poezii, 1939, p. 74-75, 410-411, cu mențiunea că același subtitlu se

repetă la poeziile **Bătrâna stâncă** și **În arcane de pădure** că, doi ani mai târziu, poetul a explicat principiile curentului simbolist-instrumentist (articolul **Poezia viitorului**, în „Literatorul”, 2, 1892) iar eu, numele dedicatarului, Victor Bilciurescu, a titrat o poezie apărută anterior („Literatorul”, apr.-mai, 1887); **Opere**, II. Poezii, 1966, p. 70-71, 291-294, care descrie conflictul dintre A.M. și Al. Vlahuță, în momentul când, în 1887, Victor Bilciurescu a fondat periodicul „Revista nouă” (dec. 1887-sept. 1895), pus sub conducerea lui B.P. Hasdeu, în loc să continue programul „Literaturii”, cu titlul și programul acestuia, cum căzuseră împreună de acord în prealabil.

Dar dincolo de aceste informații primează, considerăm noi, faptul că, în compoziția celor trei poezii **Prietenie apusă**, **Bătrâna stâncă** și **În arcane de pădure**, poetul experimentează **rondelul**, fiecare dintre ele având alte structuri pe tema consacrată acestei forme fixe în literatura franceză. Editorii și exegeții operei macedonskiene nu i-au dat atenție.

Astfel, pentru argumentarea supoziției noastre, încercăm să detaliem.

Dacă poeziile **Bătrâna stâncă** și **În arcane de pădure** sunt compuse din câte trei catrene, **Prietenie apusă** are la rândul-i trei părți din treisprezece versuri fiecare, distribuite în câte trei catrene și un vers independent, cum arată un rondel clasic, de la Charles d'Orléans (1394-1465), la de Banville (1823-1891).

Este interesant de urmărit schema acestor poezii nu întâmplător apărute în același grupaj:

A. Bătrâna stâncă: *abba, bccb, adda*, cu sintagma - titlu **bătrâna stâncă** repetată la început de vers 1, 5, 9, 12, ca versul inițial 1 să se repete integral la ultimul - 12, iar cuvântul - rimă **mijloc** (v.4) să fie luat în strofa finală (v.9); rima este îmbrățișată și comună doar la versurile 1/4, 9/12.

B. În arcane de pădure: *abba, acca, adda*, cu versurile 1 și 4 repetându-se în catrenele următoare la v. 5 și 10, 9 și 12, cu diferența că versurile inițiale (1) prezintă în celelalte două reduplicări înlocuirea cuvântului de mijloc **întunerice**, cu **vijelie** (v.5), respectiv, **grozăvie** (v.9) cu caracter sinonimic, în definitiv, rima este îmbrățișată și comună la versurile 1/4, 5/8, 9/12.

C. Prietenie apusă: I. *abba, cddc, aeea*, cu versul inițial repetat integral de două ori (v.9 și 13) iar sintagma **poeticele culmi** din primul catren (v.4) repetată în ultimul catren (v.12); **II.** *abab cddc aeeaa*, cu versul inițial repetat integral de două ori (v.9 și 13), iar sintagma **luminoasă și voioasă**, întâlnită în finalul versului inițial să fie repetată la începutul primului vers din strofa a doua (v.5); **III.** *abba cddc aeeaa*, cu versul inițial repetat integral de două ori (v.9 și 13), cu înlocuirea între ele a poziției a două cuvinte (**inspirarea te-aripase**, **te-aripase inspirarea**), iar primul vers al celui de-al doilea catren suferă o altă modificare, dar care nu-i schimbă mesajul; apoi, sintagma **printre ulmi** (v.4) din primul catren se repetă în ultimul (v.12). Rimele la toate aceste părți sunt, fie îmbrățișate (I, III), fie încrucișate (II), iar ritmul același, format din 15 și 16 picioare.

La prima vedere, schema folosită de A.M. nu este cea ortodoxă (consacrată) rondelului clasic: *abba baab baaba ori abba baab ababa*, adică de 13 versuri dispuse în trei catrene și un vers independent, în care, folosindu-se două rime (masculină și feminină), versurile 1-2 din catrenul prim să fie identice/repetate în versurile 3-4 din al doilea, iar versul final (13) să fie repetarea celui inițial. Nu a folosit nici structura rondelului format din 12 versuri (un catren, un terțet și un cvintet), frecvent la fel (C. Fierescu, Gh. Ghiță. **Mic îndrumător în terminologia literară**. Ediție revăzută și adăugită. Editura Ion Creangă, Buc., 1979, p. 255-256).

De-a lungul istoriei europene a acestei poezii de formă fixă, datând din sec. al XIV-lea, au fost folosite diferite scheme: cu 8 și 10 versuri, cu 12 și 13, chiar și 14, 16 și 24, numite **rondel simplu**/triolet (două catrene), **rondel dublu** (patru catrene) și **rondel perfect** (șase catrene), toate cu două rime și refren (xxx: Dicționar de terminologie literară. Ed. Științifică, Buc., 1970, p. 289-290).

În literatura română, rondelul a fost introdus de Simion Desseanu-Popovici (1825-1918), teolog și avocat transilvănean, menționat de Ioan Lăzăriciu (**Elemente de poezie română**, Sibiu, 1882), titrat ca în franceză Rondo/Rondeau (13 versuri cu două rime) dar diferit total de cel clasicizat (**apud xxx Poezii cu formă fixă**. Ediție îngrijită, prefață, note și bibliografie de Gh. Cardaș, Editura Albatros, Buc., 1973, p. 169-191). Ulterior, a apărut volumul **Coarde sparte**, (Buc, 1884) de Trandafir G. Djuvara (1856-1935), dr. în litere, publicist și diplomat, în care autorul a introdus un rondel (identificat de Adrian Marino, în **op.cit.**)

Cel de-al treilea rondelist român, în ordine cronologică, devenit ulterior maestrul acestei poezii de formă fixă, este Alexandru Macedonski, și, în nici un caz Cincinat Pavelescu (**Rondel**, în „Literatorul”, 3, 15 aug. 1892) sau Al. Obedenaru, **Pumnal**, în „Românul literar”, 1893), cum a apreciat Tudor Vianu (mai întâi, în **Studiul introductiv la Opere**, I, 1939, de Al. Macedonski, apoi în **Studii de literatură română**, 1965, p. 409): „Poezii **Literaturii**”, un Cincinat Pavelescu, un Alexandru Obedenaru, scriseseră rondeluri înaintea lui Macedonski, aplicând însă tehnica refrenului care aparținea în chip propriu șefului școlii”. Fără să pregete, admițându-l ca autoritate indubitabilă pe Tudor Vianu, cade în capcană Adrian Marino (comentarii la A. Macedonski. **Opere**, II, Poezii, 1966, p. 378), luându-i de predecesori pe cei doi dintre mulții discipoli ai poetului rondelurilor într-ale artei poetice.

Quod erat demonstrandum.

Proză și versuri de **Simion BOGDĂNESCU****AIDOMA**

Nuntă mare în satul Bulea. Se însurase al lui Șchiopu' cu a lui Surdu'. Împăcaseră fanfara țiganilor de la Costești, care executa excelent „Sârba în căruță”, pe vremea oricărui război mondial, după care se oploșise ca saxofonist și un neamț, ascuns de săteni într-o claie de fân ca să nu-l prindă inamicii și unde nu mai puteau exersa nici un vals. Din cătunele de prin împrejurimi sosiseră însurăței și însurățele, flăcăi și fete, dornici cu toții de a-și mai mișca trupurile și altfel decât la sapă și la furcă. Printre ei, din satul Fușca, dansau strâns lipiți, Costică și Ruxandra. Făceau corp comun și, cum pornea muzica, se arunca unul asupra celuilalt, ca să nu le dea răgazul celor străini să-i despartă, cumva, printr-o neașteptată și nedorită invitație.

Pe la chindie, fata îi șopti, în timpul unui joc lent, căci apropierea de iubitul ei îi zdrobise orice rezistență și simțea că-i ia foc sângele:

-Ne întâlnim în noaptea asta! Ia-o pe la unsprezece pe ulița lui Mutu', pe la învățător, să nu te vadă lumea. Eu o să plec peste vreo oră.

-Și cu baba ce facem? Ruxandra trăia doar cu bunică-sa, o hârcă de optzeci și cinci de ani.

-N-avea grijă, o culc eu în chiler, iar tu, când vii, tragi direct în odaia de musafiri. N-o să audă, că și-a pierdut urechile de mult!

*

Pe când zvonurile fanfarei se împânzeau prin văi, ducându-se în văzduh niciunde, în alt sat, alăturat, învățătorul Berbecea și cu viceprimarul jucau table, retrași la cârciumă la cumătra Tanța. Chibiț, pe așa căldură de august, cu praf și uitare, se afla doar Budachi Palicarul. El știa din gura lumii că nevasta învățătorului de profesie se ținea cu dom' viceprim. După câteva partide pierdute de învățător, Budachi Palicarul voi să-i ia locul, dar cum se ajunsesse la remiză, hotărâră să mai facă încă o linie:

- Stai, grăi învățătorul, stai un pic, să-mi dau calul la apă! Și ieși în curte, apropiindu-se de gardul umbrit de noapte, unde începu să se ușureze. Budachi se strecură ca o sperioasă șopârlă și-i murmură la ureche:

- Dom' învățător, zi-i că te duci la alte Mezamir să continui partida de popa-prostu', da ia-o spre casă și-l așteaptă pentru că nevastă-ta și cu el sunt înțeleși ca să se întâlnească în noaptea asta pe la unu. Așa mi-a zis mie a lui Zisu. Eu nu boscorodesc mai mult. Îți dai și matala cu socoteala că: „Ce știe satul nu știe bărbatul!” Ai să-i prinzi aidoma!

*

Ulița era atât de întunecată, încât lui Costică i se păru că merge prin păcură. Totuși stelele, pe furiș, mai împungeau frunzele salcânilor vechi și înalți. După ei își conducea pașii misterioși, dar și după amintirea atâtor treceri pe care le făcuse

ziua, chiar și după ploaie. Avea noroc, că nu plouase și cărarea strâmbă și ceva umblată mai alba, ici și colo, în puncte, ca ale unui zar bizar. Simultan, Berbecea se furișă și, ca să nu facă zgomot și să-și trezească nevasta, o luă pe după casă, unde avea un ungher anume construit și unde își ținea pușca de vânătoare. O luă, pe băjbăite. Aprinse lampa și fixă în armă două cartușe cu plumbi pentru mistreți. Ieși. Se strecură cu atenție pe porțița grădinii. Ca și cum s-ar fi dus el însuși la furat, așa mergea pitii printre rândurile de spalieri și printre perii doldora de fructe. Se lovi la cap cu o pară din crengile ce atârnavă să se rupă. Merse mai departe, înjurând în gând, și nu se mai opri decât la fântână. Era aproape de gard, la uliță. Tocmai acolo, șirul de salcâmi se întrerupea, lăsând un spațiu gol. Se culcă și n-avu timp să se mai gândească ori să-și aprindă o țigară: „Boc-boc”, se auziră niște pași. Iar „boc-boc”. Vine, gândi! Trase cocoșele! Cineva înainta prin zgura nopții pe uliță. „Trebuie să fie viceprimarul!” Observă ceva neclar prin frunzele salcânilor. Fără a mai socoti, descărcă, una după alta, două detonături: -Baf! Baf! „I-am făcut de petrecanie! Dar ce fac acum?” Îi fulgeră o schiță de idee. Ascunse arma sub un butuc de vie, o luă spre creastă și de acolo, în lumina zării, coborî până la izlaz, unde-și avea priponit calul. „Mă duc la alde Ouatu de la Stâncășeni, avocați în oraș. M-or învăța ei ce să fac!”

*

Uitase să-și ia biciușca, uitase ca să mai ia șaua, căpăstrul cu zăbala. Uitase tot. Se avântă pe roib, își prinse mâna stângă de coamă și cu dreapta, în care ținea o mlădiță ruptă pe întuneric dintr-o salcie, își plesni murgul. Animalul o rupse la fugă, fulgeră imasul, și ieși cu dânsul la șosea. Încă stele pierdute licăreau, iar Carul Mare se răsturnase pe-o coastă. „Să nu mă prindă zorile... Să nu mă prindă zorile...” Copitele scânteiau pe prundișul șoselei. (Costică, împușcat, fu adus de doi săteni în casă la Tudora. Murise). La un sfert de oră, luminile orașului începură a se zări ca niște puncte de zar alb pe un fond întunecat. Își plesni încă o dată sirepul. Zarea începea să se lumineze. La barieră struni calul, coborî, se spălă de două ori cu apă de la o cișmea părăsită. Se învioră. Resturile băuturii de cu seară începură a i se decanta în stomac. Nu mai putu să încalce. se dădu după o tufă și început să dea afară totul din el!

Vaporul depărtării

Scufundat vaporul depărtării
fără nici un port
vise-n caiet
jurnalul de bord
al unui nebun
până unde va duce catargul
pentru uitare, poeziile?

Bilet de adio

Muribundele voci prin muribundele voci,
Întunecarea mării prin întunecare
O propoziție de valuri pe roci
Și bilețelul singurătății în buzunare
prepeliță captivă, zbor fără sens
lupii adulmecă umbre amare
și săgețile soarelui dens
bilețelul singurătății în buzunare
calmi și singuri morți colorați
urși de lumină apar când dispare
cărăriua cu umbrele celorlalți
care nu-s brazda tăcerii și care
îmi lasă-un bilet de adio în șanț
caietul cu vis, o scrisoare-minsoare...

Celălalt

Dar eu spulberat între mii de biserici,
săracul fără colibă,
cel care îmi amintea de colerici
sfînți împotriva,
câinele sacru de frică amară
otrăvit prin moloz și prin hripcă
și peretele în a cărui față mă rog
să mă întorc în cămară de frică
nebotezat copil în odaie
să mai închipui din coceni o scripcă
și să mă îmbolnăvesc iar și să nu știe
cum nici atunci zeul de boala mea
ca dus pe câmp de stele-nstrăinate
să-mi ceară gura setea pe șosea...
Dar eu spulberat între mii de biserici
săracul tras la șpalt,
am rămas cu tristețea împăraților
în alt schelet pe coridorul celălalt.

Oră destrămată

Pe crinul care nu m-adoră
I-aș omorî, I-aș omorî
pe-aceeași destrămată oră
I-aș omorî, I-aș omorî
trist aruncat pe malul serii
și să aștept ce n-am urât
precum din trestie orei
n-am coborât, n-am coborât
de veghe minții aurorei
m-am omorât, m-am omorât...
Am tot visat un cal urât...

Retorică

Din urna mea
ai să alegi cenușă
iar norii n-or să știe
pentru ce
se-ntoarce umbra rea
și intră-n ușă
un cui stingher
și ruginit,
de ce?

Eleonora STAMATE**MARIA-CORA ANTON SAU NEVOIA DE EXERCII SPIRITUALE**

Înzestrată cu o sensibilitate debordantă, Maria Cora Anton, prin volumul de eseuri „Fragmente de suflet”, apărut la Editura „Sfera” din Bărlad, pendulează între singurătate și prezența virtuală a unui suflet tainic, care împărtășește starea de grație a tinerei scriitoare. Într-o perioadă de căutări, ca un adevărat arhitect, Maria Cora Anton redescoperă în culori pastelate natura în intimitatea ei, rememorând amintiri.

Apropierea de ființa iubită este benefică și mobilizatoare. Dorința de cunoaștere este obsedantă. Există un sentiment care revine ca un leitmotiv, este povara tristeții, care are culoarea nopții.

Amintiri și „prea multe semne de întrebare”! Ca într-un exercițiu coregrafic, autoarea plutește angelic printre frunze și nori, căutând vise întrerupte, iubiri neîmpărtășite.

Cora adoră plimbările prin parc, o fascinează pădurile, crengile, frunzele, ploaia.

Adoră ploaia caldă, clipocitul picioarelor desculțe în apa caldă, bălțile și ochiurile de lut, iluzia fericirii, jocurile copilăriei.

Ea se autocenzurează, își pipăie sufletul, caută sufletul pereche, „bântuie viețile altora” ca într-un joc de oglinzi, poate „sufletul rătăcit și mintea nebună se vor întoarce”. Accentele sociale se furiează printre reverberații sentimentale.

Prim-planul vieții sociale este invadat de virusul indiferenței, deosebit de molipsitor. Radiografia făcută de scriitoare mulțimii „palide... cu ochii immobili, cu părul de culoarea cenușii, într-o liniște de cavou, peste toate autoarea lasă să se întrevadă lumina care uneori nu este decât una deșartă. Ca într-un joc al iluziilor scriitoarea se destăinuie.

Dacă ploaia o liniștește, frigul o sperie. Implicațiile sociale o marchează, o fac să-și piardă simțul realității, reducând fericirea la un vis imposibil. Și peste toate se așază zăpada bacoviană care acoperă cruda realitate. Alteori, scriitoarea își caută momentele de singurătate căreia îi construiește o scorbură antifonată în care „indignarea, plăcerea, duiosia și regretul” curg pe fondul unei muzici lente care cicatrizează sufletul. Obsesivă este imaginea cenușii care invadează totul „Cenușă, pământ, întuneric, lumină, soartă, vene pline cu ce-a mai rămas din decolorarea sângelui. Ce-a rămas?”

Iarnă, toamnă, frunze care se mișcă „în derivă” se leapadă de trecut. „În ființa mea apar cravașe prin care îmi iese lumina durerea și-mi rămâne starea de abandon”.

Speriată de frig, Cora re trăiește realitatea crudă a prezentului, vrând parcă să uite ce mai înseamnă fericirea, „fericirea e doar o iluzie de care se agață unii mai slabi de înger pentru a putea trăi și care ajung, într-un târziu, să se resemneze sau să bântuie prin lumea asta nenorocită”.

Descurajată de tot ce-o înconjoară, scriitoarea este invadată de cenușă. Purtată de vânt, cu sufletul nins, cu plete plouate „de frunze ruginii și palide”, Cora se lasă în cădere liberă atrasă de abisul existențial. Pesimistă, ucigător de pesimistă, Cora nu lasă nici o portiță deschisă zbuciumului din adâncuri. Singurătatea este pedeapsa cea mai aprigă pentru Cora. Ea o marchează, o sperie și o sugrumă.

„Mă simt atât de săracă, atât de goală, încât am senzația că dacă o să țip, ecoul îmi va spulbera ființa”. În așteptarea ființei iubite, autoarei îi încolțește speranța aducătoare de lumină; ea este marcată de o tristețe năpăditoare, care sugrumă, sfășie sufletul.

Amintirile o vizitează, o invadează, o bântuie, amintirea părinților o doare. „Viața mea este un arbore de migdale. Este tristă, iar tristețea are mereu un gust amar”.

„Fragmente de suflet” este o culegere de eseuri dantelate în alb și în negru, cu margini aurii ori ruginii; structura sufletească a autoarei este fragilă, deși luptă cu propria conștiință, totuși nu reușește să iasă la suprafață întotdeauna, prea multe lacrimi, resemnări și suspine, prea multe remușcări la o vârstă atât de fragedă.

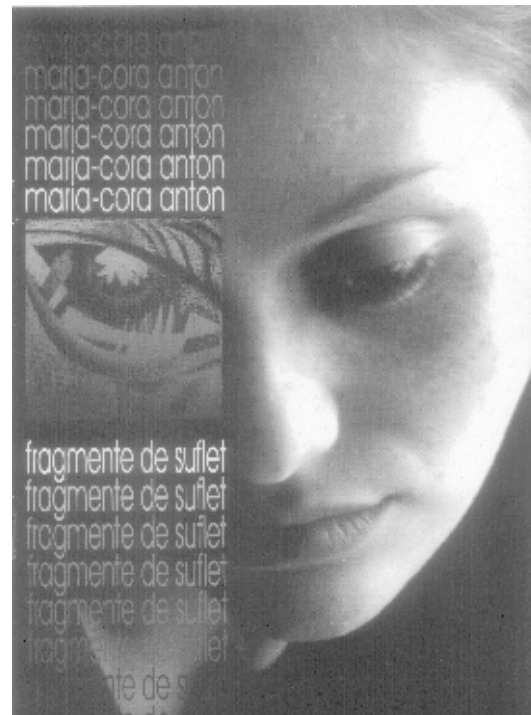
De o sensibilitate maladivă, cu reale calități de eseist, scriitoarea poate să ofere, cu brio chiar, pagini superbe, încărcate de optimism; nostalgia amintirilor a trăirilor ar trebui s-o mobilizeze; aparent resemnată, totuși, Cora dovedește că este o luptătoare care trebuie să depășească alambicata societate contemporană; cu un ochi plânge, cu altul caută lumina soarelui, dar și ea este violentă.

Pasională și imprezvizibilă, Maria Cora absoarbe lumina „Doresc bucuria reîntâlnirii, focul mistuitor al pasiunii; Doresc să mă risipesc în sute de mii de fragmente de lumină”.

Prin dese exerciții spirituale, prin căutări de sine, prin dorințe alternative, prin prea dese renunțări și regăsiri, prin căderi și prin cenușă, prin rugă, dar și prin destin, Maria Cora Anton reușește să ne ofere pagini memorabile cu fraze laborioase pline de substanță.

O mai aștept cu alte scrieri, îmi va fi dor de ea.

„Merg cu picioarele goale, cu sufletul dezgolit... vântul trece prin mine uscând lacrimile ce-mi hrănesc ființa. Mi-e dor de mine, de ceea ce sunt. Ce sunt? Mai există? Sunt o lacrimă, un geamăt, un strigăt disperat în bezna cotidiană. Orbecăi pe străzi neștiute, condusă doar de mirosul durerii și al putreziciunii. Mă lovesc de vise, mă opresc să contemplu. DA. Trăiesc! O rază de soare îmi mângâie obrazul și-mi încălzește ochii oboșiți. Sunt fericită! Mă împiedic și cad în mizeria umană... Visam doar.”

Petruș ANDREI**Fântâna și izvorul**

Cu roată nouă și ghizdei,
Fântâna mândră se ivea
Spunând înspre izvorul ei
Ce în adâncuri strălucua:
- O, dragul meu, necunoscut,
Neînsemnat și străveziu,
Mă-ntreb: oare ce-ai fi făcut
De n-ar fi fost ca eu să fiu?
Mă văd drumeții de departe
Și mi-aud roata pe-ndelete,
Apoi de laude am parte
Când spun ce tare le-a fost sete.
În seri târzii, cu lună plină,
Îmi stau în jur ciorchini de fete
Împărtășite de lumină
În taina nopții să se-mbete.
Pe tine nimeni nu te vede,
De tine nimeni nu întreabă
Căci doar la mine se repede
Să-mi salte ciutura cu grabă.

Cu lacrima în ochi, izvorul
I-a zis cu vocea-i cristalină:
- Puteri mi-a dat Mântuitorul
Să ies din noapte la lumină.
Ai roată nouă și ghizdei,
Ai lanț și ciutură tu ai
Chiar cană poți avea, de vrei,
Dar la drumeți n-ai ce să dai.
Cei însetați ce zac de boală
Ori cel ce la drum lung se-așterne
Nu caută doar forma goală,
Ci miezul temelor eterne.

Deși uniți vom fi mereu,
Tu ești doar forma, FONDU-s eu.

Victor Sterom**MAȘINA DE PÂINE**

Mașina de pâine fără pâine
e o vrabie moartă.
Drumuri ocolitoare
pline de moțâială și praf
Ochii doldora de speranță;
poate vine,
poate vine...
vorbe îmbâcsite de așteptare
lăsate să putrezească la umbra
unui lan de grâu
nesecerat vreodată.

Am adus cuvântul
în stare de murmur.
Iar dincolo de trupul
dulapurilor goale,
norii albi -
arma descrierii până la
credință
că nu se vede semnul
Bibliei,
în ochii copiilor
decât atunci când aceștia
au mâinile pline de
firmituri de pâine .

Mașina de pâine
o vezi dimineața,
la prânz
și seara.
Alergând somnoroasă
din oraș în oraș,
din cartier în alt cartier
neștrăpunsă în piept de o
dureră surdă. Când vine plină.

Literatura aceasta are gust de
gimnastică de șapte ori pe
săptămână
fără s-o rătăcim din privire...

Eleonora STAMATE**VICTOR STEROM SAU
TREPTE STEROMIENE ÎN PENETRAREA MISTERULUI
EXISTENȚIAL**

Apărut la Editura „Labirint”, în „Colecția Poeților orașului Ploiești”, volumul de versuri „Praguri și trepte”, al onorantului scriitor ploieștean Victor Sterom surprinde prin prospețimea mesajului, prin căldura spuselor într-un zbor repetat. Aidoma lui Brâncuși prin „Coloana infinitului”, treptele steromiene sunt pași în penetrarea misterului existențial. Cu cât înaintăm în miezul misterului, cu atât acesta crește iar problematica este mai spinoasă, mai incitantă.

„Praguri și trepte” este un POEM închinat iubirii, persoana iubită aidoma „unei zeițe din rezervațiile imaginare” care se dăruiește plenar „culcată” în poem cum frunza pe zidul catedralei, cum gândul în sudoarea clepsidrei urcând trepte, „dincolo de dragoste”, „cum este infinitul”. Câte întâmplări, atâtea praguri și trepte.

„inimă lângă inimă

cum ulcioarele umăr la umăr
spre izvorul nins cu stele”.

În marea aventură a escaladării spre stele, printre praguri și trepte „singur și mut”, poetul intră în taina surâsului iubitei, unde umbra se luptă cu risipirile”.

Misterul nopții, al întunericului se poate descifra apelând iubirea. Numai prin iubire în tăcere, se pot urca treptele visului „pierdute-n sălbăticie”, treptele repausului; uneori, în loc de trepte, poetul descoperă vulturi „trup lângă trup, suprapuși mă așteptau în punctul zero, la ora fixată către nemurire”.

Doar cine se smerește, va fi înălțat”, tot astfel treptele și pragurile spre templul Tatălui sunt „piramida cu o singură intrare „în curcubeul ireal”. Fiecare treaptă e un semn al trecerii „care ar duce în casa cerului” iar mișcarea pe trepte este aidoma unui cerc.

„Câte praguri voi mai avea de trecut?”

Oare câte vămi spirituale, „în rotirea lentă a stelelor” nu a trecut poetul în labirintul arderii terestre?

Doar în tăcerea solemnă el atinge ușor

„noaptea contrariilor
sedimente adânci
unde vorbele pier
sub umbre de cruci”

Pragurile vor fi numărate doar ascultând „marmora cum doarme în sânge”

Pășind peste praguri și trepte autorul își continuă călătoria în tăcere doar

„o singură clipă de fum ne-ar înnopta frumusețea

limita încredințării că suim

o cumițenie către altă cumițenie”.

Treptele ne invită spre mărturisire

„aceste praguri
aceste unice trepte
stau în lacrimi
și-ngroașă în vipere
somnia ascuns”.

„Mergând vei ajunge” este primul ciclu al volumului care ne introduce în atmosfera marii încercări, este marea dăruire a poetului, marele mister omniprezent ; cel ce-și ducea crucea „părăsind muchea pietrei”, „dimensiunea umbrei”, „trimite în lume ecouri”, uneori „se rătăcea țipând la câte o frunză”, „umbra prin lume dormind” chiar dacă „părea orb în drumul lui spre niciunde”.

Marea zbatere arde „în cele șapte zile ale Învierii”.

Pe cât de surprinzătoare versurile din „Praguri și trepte”, pe atât de concentrate, pline de miez și trăire sunt micile poeme în proză „Necunoscuta Zero”.

Suavitatea lor este incitantă și molipsitoare. El, poetul, va viețui unde „se împreună apa cu setea, zarea cu pământul răcorea cu freamătul”.

„De-aș fi lebădă, aș prinde pe vecie lăuntru de afară”.

Armonios, autorul îmbină liricul cu epicul, imaginile vizuale, olfactive sunt în plină mișcare, tablourile sunt adevărate ecrane vii care invită în decor, ne atrag și ne marchează cugetul.

Poem închinat vieții în trecerea ei, cu suișuri și coborâșuri, dar fără întoarcere, cu micile dar și marile întâmplări, cu micile dar și marile realizări, „cu trenuri imaginare, /cu mâinile împreunate deasupra capului” cu rememorări și poate cu unele regrete, cu dorințe și nebiruințe, cu lacrimi, dar și cu surâsul unui poet blând, al cărui suflet curat precum albul mieilor, Victor Sterom impresionează și încântă prin inspirație și revelație, prin poezia domniei sale făcându-ne să așteptăm cu nerăbdare alte semne ale arderii sale poetice.

Andreea Damian**Inima**

Inima mea închisă
În zece camere
Și zece ziduri
De piatră.

Nu plâng
În întunericul
Creat
de mine.

Iar eu plâng
În întunericul
Creat
De ea.

Mihai Pohrib**Paul-Marie de la Gorce, Ultimul imperiu.
Va fi secolul al XXI-lea American?**

Traducere de Sandol Râpeanu, cuvânt înainte de prof. dr. Valeriu Râpeanu, București, Editura Lider, Editura Sirius, 1998, 247p.

Acesta este titlul unei cărți apărute în Franța anul 1996 aparținând reputatului comentator politic francez Paul-Marie de La Gorce și care ne îndeamnă la meditație asupra problemelor de supremație în lumea contemporană.

Autorul face o analiză a evoluției tendințelor imperiale începând cu antichitatea și mergând până în prezent.

Dezintegrarea sistemului comunist și sfârșitul războiului rece este considerată de autor o situație ce a creat o stare unică în istorie caracterizată de existența unei singure superputeri: S.U.A.

Datorită dezvoltării industriale, potențialului financiar, militar, științific și avansului tehnologic S.U.A. au dovedit că posedă resurse uriașe, disponibile oriunde, oricând și oricum.

Flota globală de care dispune S.U.A. a generat în societatea americană dispute privind locul și rolul S.U.A. în lumea contemporană.

Conceptiile „izolaționiste” care îndemnau la dezinteres față de problemele de pe alte continente au fost abandonate, iar S.U.A. au hotărât să se implice în plan global acționând în numele democrației și al intereselor ei de unică superputere.

Tot mai mult S.U.A. identifică interesele ei cu democrația, iar manifestările contrare sunt sancționate prin forță, dând certitudinea că ele și-au asumat rolul de jandarm al lumii.

Interesant este că autorul surprinde faptul că S.U.A. acționează preventiv pentru a evita posibilitatea apariției unui potențial concurent la supremație chiar și împotriva aliaților săi.

Paul Wolfowitz, unul dintre specialiștii în domeniul politicii externe a S.U.A., arată că „lumea trebuie să înțeleagă faptul că ordinea internațională este garantată de S.U.A.”.

Interesul pentru neproliferarea armelor nucleare este pus de autor pe dorința imperativă a S.U.A. ca nici o altă putere decât cele care le dețin astăzi nu trebuie să le procure sau fabrice, deoarece ar fi o potențială sursă de pericole pentru hegemonia S.U.A.

În viziunea autorului N.A.T.O. și instituțiile financiare mondiale sunt instrumente ale hegemoniei americane.

Analiza efectuată temeinic de autor cu privire la un potențial stat care pe termen lung s-ar putea ridica la rangul de superputere și ar putea echilibra forța S.U.A. ajunge la concluzia că doar China întrunește aceste condiții, dar mai are nevoie de 20-25 de ani pentru aceasta.

Astăzi S.U.A. reprezintă ultimul imperiu.

Va mai îndrăzni cineva să amenințe această țară și valorile reprezentate de ea după impresionatele demonstrații de forță din Afganistan și Irak?

Și totuși... istoricii consemnează că după o epocă de strălucire, toate imperiile ajung într-o perioadă de criză ce culminează cu destrămarea lor.

Autorul vede amenințările venind din interiorul imperiului:

- crizele în ce privește schimburile
- naționalismul, particularismele și comunitarismele care suprimă realitățile naționale și contestă unitatea statului
- lupte antiglobalizare
- subdezvoltarea
- spulberarea visurilor (criza modelelor)

Realitatea zilelor noastre este asemuită cu Evul mediu care avea creștinismul drept valoare comună, în vreme ce noul Evul mediu are ca referință comună:

- democrația chiar cu limitele care-i reduc perspectiva
- bogățiile, chiar cu repartizarea lor vremilor ilegale
- libertățile, chiar atunci când sunt insuficient puse în practică.

Costică Oancă**DESPRE CUNOAȘTERE**

Necunoașterea și, implicit, prostul gust nu sunt păcate, ci, mai mult, sunt cauza păcatelor. Tocmai obiectivul acesta major îl are în vedere școala, în primul rând: eradicarea sărăciei interioare, căci de nu, lumea va rămâne pe mai departe împărțită în bogați și săraci. (Să nu fie de mirare, că tot ce este în exterior vine din interior; când nu mai încapă înăuntru, sărăcia iese în afară).

Mântuitorul lumii din necunoaștere a fost răstignit și s-a rugat pentru aceasta Tatălui, în ideea că veacurile ulterioare se vor îngriji de cunoaștere. Atunci necunoașterea - această gravă neputință - era într-un fel de înțelegere, dar azi altfel se pune problema.

Cineva ar putea ușor spune că e suficientă cunoașterea de Dumnezeu (sintagmă de grup), dar nu, noi trebuie să dăm deschiderea cuvintelor și pentru aceasta susținem că noțiunea de cunoaștere, pur și simplu, e o formulare mai fericită, deoarece tot cunoașterea de Dumnezeu o are în vedere, numai că, pe două căi: directă și indirectă prin creația Sa. Și cu aceasta ne aflăm în mijlocul fenomenului cultural, care le include pe toate celelalte.

Dacă există cineva (fie om, fie instituție) care să nu înțeleagă că cunoașterea este mai elementară chiar decât credința, pentru simplul motiv că o precede, păcătuiește nu grav, ci de moarte, deoarece întreține - din nepăsare - cauza păcatelor. Și atunci, iată, de unde vine apocalipsa!? Vai de cei răspunzători!

Fără cunoaștere omul nici n-ar fi putut exista; el este făcut pentru aceasta - „Veți cunoaște adevărul și veți deveni liberi”, spune cuvântul biblic.

În temelia cunoașterii stă cuvântul, cel care face obiectul studiului oricărei limbi și care a fost „la început”. Fără cuvânt nici chiar gândul n-ar putea să existe, căci acesta se organizează în cuvinte. Cu cât stăpânești mai bine cuvintele, cu atât mai bogată devine gândirea.

În operele literare se adună, precum râurile într-o mare, cunoștințe din toate punctele cardinale ale cunoașterii, prelucrate cu căldură afectivă în caratele cuvântului și așa, prin transfigurare, însăși lumea este salvată de la efectele degradante ale trecerii timpului. Cuvântul se dovedește a fi mai rezistent decât piramidele de piatră și decât aurul mașinilor mortuare ale faraonilor Egiptului.

În cuvânt, în general și în sensul lui figurat, în special, se ascunde adevărul, precum miezul fructului sub coajă, pentru a fi pus la adăpost de eventuali profanatori, dar mai ales pentru a fi căutat cu orice preț.

Pentru toate aceste motive se poate spune cu certitudine că limba are puncte de contact cu toate celelalte discipline de învățământ: cu istoria și geografia, atunci când în operele literare, se specifică indicii spațiali și temporali; cu religia („La început a fost Cuvântul”); cu filosofia și metafizica (știut fiind faptul că filosofi mai aproape de noi și-au formulat gândurile nu în texte abstracte, ci în eseuri cu profund caracter literar, precum un Miguel de Unamuno sau Kirkegaard); dar mai ales cu artele - muzica, grafica, teatrul, cinematografia și chiar dansul -, al căror obiectiv comun este **frumosul** și realizarea lui - acest miraj după care tânjesc deopotrivă poezii și artiștii. Frumosul despre care Dostoievski spunea că va salva lumea, iar André Malraux, că, datorită absenței frumosului, va veni „apocalipsa lirică”. Tot partea lirică, frumoasă a lumii o are în vedere și Nichita Stănescu atunci când zice: „Pe curajul poetului se întemeiază lumea. dacă poetul s-ar descuraja, frunzele ar cădea din copaci și crengile lor ar fi asemenea unor spânzurători. De aceea poetul moare înainte de-a se descuraja”.

Raluca ANGHEL

MASCA

Am ajuns să stau singură în pat, ferită de restul lumii, ascunsă între vise izbite de perete, stâlcite de infama răutate a omului. Derulez filmul unei zile trecute, călcată în picioare de mii de evenimente, în care s-au cuibărit o diversitate de reacții și situații. Fiecare zi reprezintă o piesă de teatru în care trebuie să joc un alt rol și să mă confrunt cu alte situații. Însă teatrul de fiecare zi este jucat cu aceiași actori ascunși în spatele altor măști, altor roluri și altor replici, care de asemenea necesită alte trăiri și alte reacții. Toate aceste situații îmi ușurează personalitatea în formare, hrănită cu ignoranță. Între toate aceste măști nu există empatie, ci o cruzime sadică, un egoism individualizat de răutatea semenilor. De asemenea, fiecare mască ascunde complexitatea unui om, redând o doză incontestabilă de subiectivism. Jucându-și rolul în diferite împrejurări, realizând diferite episoade succesive, omul își pierde din valoare, devenind confuz. Totuși, pentru a evita neplăcuta marginalizare, sau pentru a nu fi considerat retardat, el este forțat să răspundă ironiei și răutății colectivului.

Cu toate acestea, nevoia de comunicare este mai mult decât evidentă. Oamenii vorbesc pentru că le place să se exprime, să se audă și să fie auziți, să fugă în tăcere, de singurătate, să se descarce sau să-și limpezească gândurile, să se elibereze de presiunea lor.

Însă există și disimularea, cel mai frecvent mod de a acoperi adevărul, în general când intervine frustrarea. Disimularea reprezintă tot o mască, un produs al unui sentiment de inferioritate. În general sentimentele de inferioritate se ascund pentru a nu deveni vulnerabil în fața celorlalți, cu un caracter mai puternic. Dacă ești slab în fața celorlalți și ei simt... apare inhibiția care distruge personalitatea. Din cauza asta trebuie controlat fiecare gest. Chiar și o persoană timidă trebuie să știe să joace teatru pentru ca la urma urmei tot Pământul este o scenă iar oamenii sunt actorii care joacă o piesă. Actorii nu rezistă...

Pentru a-și ascunde timiditatea, caracterul slab și alte defecte care pot atrage „hienele”, există masca. O mască invizibilă care să fie purtată încontinuu. Eu de exemplu pot spune că îmi țin masca pe agățat lângă ușă iar când ies devine utilă. Când dorm nu o folosesc. Cred că este singurul moment în care nu o folosesc... Problema este că acum nici eu am început să nu mă mai cunosc. Reacțiile mele au devenit involuntare și sunt influențate de masca pe care o port în permanență. Fără mască nu știu cum aș putea reacționa și asta înseamnă că puțin câte puțin încep să nu mă mai cunosc.

Anca COSTACHE

CÂND TE SCUFUNZI ÎN TRECUT

Răsfoiesc cărțile cu amintiri expirate,
La fel ca zâmbetul portocalilor
de pe chipul pierdut în gusturi exotice
pielea respira delirant
din corul nocturn de râsete ...
Aceleași jocuri coapte de focul verilor ...
Aceleași copăcei, tot mai suferinzi,
de propriul rod, chin al mândriei ...
Când te scufunzi în trecut
să tai timpul cu un foarfec...
Păstrează-ți iluziile în spatele oglinzilor,
hrănește-ți trupul
în cerșafuri de hârtie înstelată...
și simți în tine rădăcini,
cum gândilă dorințele...

AM SĂ MĂ MULȚUMESC CU FIRE DE HÂRTIE

Andreea Paladi

Gândire beată
îmi frângi oasele...
Aparența se pierde
dar mi se afundă în oase.
Hai să tăiem cu privirea
și s-o prefacem în zi.
Razele îmi înțepă tâmples
iar sângele blând ca o fiară
profită de rod...

Am despuiat încă o dată pomul
Acum râd de singurătatea
ce umblă pe câmpuri nesfârșite
dezgolită de corbi.
Am să mă mulțumesc cu fibre de hârtie
aruncate undeva într-un colț
pe care stau scrise legi pentru cei ce nu știu să
trăiască.
Sete de ispită, și o sete ce-ncearcă să-mi atace
masa.
Eu îi dau tot apă să bea
îmi spune că s-a supărat
și cere din nou fructe.

Am scuipat ultima bucată de carne
ca să încep reinventarea lumii.
Vă uitasem...
Mi-ați oferit cândva niște mere
Le-am gustat și mi-au inflammat limba
Sunteți putrezi
Și totuși vă ... cu razele
fără de care nu ați mai fi
... prea multă hârtie...

Nicolae ARTENE**Vino, în mai**

Vino!
Prinde-mă în palme
Ca pe un flutur
Zăpăcit de alb,
Culege-mă din fiecare floare
Și ține-mă aproape de obraz,
S-auzi bătaia-mi care curge
Pe-un țărnm mereu neliniștit
Și vremea asta care plânge
Să o-mpăcăm cu un sărut.

Vasile TEODOREANU**Merg**

Merg cu pumnii strânși pe stradă
Fiecare deget plânge...
Simt că dacă i-aș deschide
Mi-ar intra nămeții-n sânge.
Sunt cu tine - cea mai bună
Și mai sfântă dintre toate...
și numesc iubirea noastră
jignitor: singurătate.
Însă tu îmi ești ursită...
Și mă-ntorc plângând acasă...
Și deschid spre tine pumnii
Din iubirea friguroasă.
Tu ești floarea de la munte
Strămutată într-o glastră...
și te doare... dintre toate
cel mai mult iubirea noastră.
Iartă-mi frigul de pe sânge,
Iartă-mi moartea din cuvinte,
Dar afară sunt nămeții
și-s puține lucruri sfinte.
Merg cu pumnii strânși pe stradă
Și mi-e rău și-apoi mi-e bine
Și-i deschid numai când vântul
Mă va întâlni cu tine.

Eliza ARTENE**Pentru că**

Pentru că
Am băut din aceeași sticlă
(alta nu am avut)
am mâncat din același măr
(altul nu am mai rupt)
ne-am învelit cu același cer
(există oare altul?)
îmi citesc și îți citesc cu atâta...
atâta ușurință cele mai tainice
gânduri...

(3.09.2000)

Viața...

Viața - iluzie cu-n dor fermecător
De asta așa putere are
Căci având ei mâini aspre
Pricepuții scriu scrisoare.

Eu mereu când ochii îmi închid
Îmi spun: „Doar inima o alarmează,
Viața-i iluzie, dar și ea uneori
Minciuna cu bucurie o-mbărbătează.

Întoarce fața spre-al șaptelea cer
Pe lună ghicind despre soartă
Calmează-te muritor și nu cere
Adevărul, cel ce nu te poartă”.

E bine-n mălinul de la miază-zi:
Gândești așa, că viața asta-i uneori.
Las-să-nșele ușoarele prietene
Și să trădeze prietenii minori.

Las să mă mângâie cu vorbe dulci
Și limba rea, mai ascuțită ca briciul să fie
Eu trăiesc de mult de toate pregătit
De toate, fără jale - obișnuit.

Răcesc inima aceste taine
Căldură de la focul stelar nu am
Pe cei ce i-am iubit eu, părăsindu-m-au
Cine am trăit - de mine au uitat.

Și totuși, îngust și prigonit
Spre zori, cu zâmbetul lumesc
Pe pământ iubit și-apropiat
Această viață în toate-o mulțumesc.

Traducere din Serghei Esenin
de Svetlana Nemțanu

Eliza ARTENE**Aș vrea...**

Aș vrea să-mi sprijin capul
de o stâncă
și sufletul de-un altul - poate rudă...

Să cadă de pe pleoape o lumină
în inima-mi pădure fremătândă...
Mi-s pașii triști și grei

ca o povară
peste albaștri umeri prea firavi.
Și tot mai vreau să... merg,
... să zbor,
... să-not!

Nu știu să mă înec decât în apa
ce are gustul preferat: amar...
Mi-s brațele-ntristate de-așteptare:
(o mână să alunge înnorarea
așteaptă-n fiecare zi-n zadar...)

16.03.2004, 20.⁴²**Petruș ANDREI****Hârtia de ziar și bradul**

În urma unor inși zurlii,
Pe munte au rămas hârtii
Și multe alte murdării:
Conserve, ambalaj și chiar,
Dintr-un jurnal incendiar,
O bucățică de ziar
Ce își găsi îndată vad
La poala unui falnic brad.
Cu ifos și tupeu din șpalt,
Îi zise bradului înalt:
- Te dai măreț că ești unic
Dar, momentan, nu ești nimic.
Abia când tu devii hârtie,
Te scoate omul din prostie
Și doar atunci te-nnobilezi
C-ajungi ceea ce nici visezi,
În fine, la ceva ești bun:
Ziar, pe-o tavă, la dejun!

Privind hârtia mângălită
Și unsuroasă și boțită,
Bătrânul brad cu vârfu-n nori
Răspunse:
- Unii, uneori,
N-au nici un fel de simț moral...
Ai fost ziar dar... de scandal:
Doar bârfe, zvonuri și lături
Cu fel de fel de-njurături.
Cândva, dacă voi fi hârtie,
Eu voi da glas la poezie.
Voi fi bilet înfrigorat
Trimis de-un bacalaureat
Să ceară gaj de la o fată
(Și ea tot bacalaureată).
Decât hârtie-așa ca tine,
Să mă trăsnească-i mult mai bine.
Pe munte să rămân cenușă
Și nu ca tine preș la ușă.

De împroșcați în jur noroi,
Veți fi-mproșcați, cu el, și voi.

Ana Maria Varlan**Distanță eternă**

Clipind, la lună
Mi se părea că tu
Fugind pe valurile mării
Vrei să mă ajungi
Vremea trecea
Drumul se scurta
Furtuna se-ntețea
Iar vântul pe obraji
Mi se scurgea
Ca un șiroi de apă vie.

Doina TEODORU-GAVRILIU**„Lettres dans mon”... bloc (de est)****FOTOLIILE**

Se zice că cei născuți sub aceeași stea se aseamănă, căci aceeași stea înseamnă aceeași zodie.

Eu sunt dintre cei care avansează mergând înapoi, cu alte cuvinte, câștig pierzând. Cu alte cuvinte, trebuind să renunț la facultatea aleasă inițial, care după absolvire îmi asigura un post la țară sau o navetă de mulți ani, am terminat o facultate cu care prin repartitie ministerială, puteam alege orice oraș, mai puțin capitala. Am preferat Galațiul unde trăiau majoritatea rudelor numeroasei noastre familii și poate și pentru că, născându-mă acolo, prin venele mele curge o picătură din „Dunărea albastră”. Înțelepciunea populară s-a confirmat încă o dată „Tot răul spre bine”.

Cert este că cei patronați de lună sunt noctambuli, se leagă pe viața de vechituri ce au trecut cu generațiile prin viața familiei, sau de orice altceva care păstrează „urma” cuiva. Asta explică de ce-mi iubesc fotoliile.

Sunt primele piese de mobilier cumpărate cu banii mei. Capitonate cu stofă grenă brăzdată cu linii de mătase aurie, care intersectându-se nasc frunze, filiforme sau o împletitură, se sprijină pe un cadru suplă, sunt confortabile și rezistente. Le poți găsi în casele celor care prin '65 se gospodăreau. Deși am umblat ca țiganul cu cortul, fotoliile s-au mutat și ele odată cu mine. Vremea le-a însemnat, dar asta nu înseamnă că au pierdut ceva ci, dimpotrivă, că au acumulat. Pe ele au poposit toți cei care au trăit în viața mea.

Când le-am cumpărat, locuiam în gazdă. Puteam sta la rude, dar am vrut să am „casa mea”.

Nu departe de biserica „Mazzepa”, pe o străduță cu case apropiate dar cu multă verdeață, într-o curte lungă și îngustă, am găsit o casă făcută pentru oameni cinstiți, căci intrai în ea printr-o ușă jumătate din tâblă de lemn și jumătate dintr-o rețea cu patru ochiuri de sticlă.

Totul era protejat de o ușă-oblon fără mâner sau alte pretenții. La nevoie puteai intra și pășind peste pervazul scund al ferestrei. Important era că stăteam în „buricul târgului: aproape de faleză, de marile magazine, de piața centrală și de stația de tramvai (cătore care trecea prin fața casei tov. C-tin Dăscălescu, pe atunci prim secretar P.C.R. al orașului. Nu avea o casă pretențioasă, ba din contra. deosebit era gardul înalt cam de 2m în care se izbea către trecători un câine-lup veșnic furios).

Locuiam împreună cu Lala - de la Lucreția - cu care am împărțit camera de cămin studențesc, unde cu paturile alăturate puteam învăța citind în șoaptă.

Gazda ne oferise două camere mici: prima, mobilată cu un pat larg și un godin din fontă înnegrită, iar a doua se numea bucătărie, fiind dotată cu un reșou electric și o masă veche și îngustă. cele două fotolii și o măsuță mică completau dormitorul -sufragerie-bibliotecă care oferea un spațiu util de cca 2,5 pe 3mp.

Cea care venea prima de la școală, pe timp de iarnă, trebuia să scoată (mai) întâi zăpada din casă, să aprindă focul, apoi să scoată fumul ce ieșea din godin de prin toate încheieturile lui. Ce mai rămănea era căldura mai mult sufletească.

Musafiri nu ne puteam permite, dar un musafir special, primul pe care l-au îmbrățișat fotoliile a fost „D”, perechea mea de logodnă lungă.

Curând, cu Lala și fotoliile ne-am mutat într-un apartament „de serviciu”, spre centru, mai spre Dunăre, de unde se auzeau noaptea sirenele navelor și claxoanele mașinilor ce alergau pe „Brăilei”) apartament care găzduia în cele patru camere ale sale opt profesoare repartizate de Onor Inspectoratul Școlar. deși orice absolvent repartizat în alt oraș decât cel de domiciliu avea dreptul să primească locuința „de la Stat”, la Inspectorat am primit recomandarea : „Tânără sunteți, titrată sunteți; nici urâtă nu sunteți și Galațiul e plin de ingineri!...” (Dar dacă ai inima legată de cineva care nu e inginer și nici nu-i din Galați, ce te faci?). În fond, chiar aveau dreptate.

De la Inspectorat ne vizitau cam prea des și ca să ne asigurăm puțină intimitate (în 8!), aveam în permanență puse la uscat „mărunțele” intime întinse pe sforile ce traversau în lung holul. Aluzia a prins și vizitele s-au mai rărit. Oricum, nu mai eram la vârsta la care să ne simțim bine în cămin.

Era un timp bun în care puteai să trăiești liniștit, să-ți faci planuri și

să-ți realizezi visurile.

Dej murise de curând, Ceaușescu, plin de intenții bune, lua decizii progresiste și asigura condiții de viață normală. Se construia mult, piața era plină de importuri, exportul funcționa, leafa nu era mare dar prețurile erau rezonabile și mai ales stabile. Îți puteai permite să mergi la București cu un tren accelerat pentru un concert sau un spectacol, să vezi o expoziție sau să-ți cumperi de la „Fondul plastic” sau „Unicate” și să te întorci cu alt accelerat. În librării găseai de la „livre de poche” la ediții de lux și multă literatură bună în „b.p.t.” Din rafturile Alimentarei puteai lua „Cordon rouge” sau „Jaune Chardonay” sau „Vin d'Alsace”, la coloniale cumpărai „Chanel”, „Fuerlaine”, „Lancome”. La raionul de carne te aștepta grătarul dorit. Pantofii era „Guban”, stofele erau englezești iar mătasea naturală și brocarturile, chinezești. Și pentru că eleganța începe cu dessous-urile, deschideai ușa de la un „Atelier de confecții” unde, în două săptămâni cu comandă și probă (din crep saten, mătase naturală, cu sau fără broderie) îți rezolvai problema lenjeriei. Toate acestea puteau fi luate fără un efort special pentru bugetul propriu. Acest belșug venea după o perioadă în care, nu cu mulți ani în urmă, se trăia din cartela limitată cu care îți luai rația de pâine (cea de toate zilele) zahăr, ulei sau îmbrăcăminte, toate calculându-se „pe puncte” raportate la numărul membrilor familiei. Din fericire toate acestea deveniseră o (urâtă) amintire.

Perspectivile erau luminoase, persecuțiile politice trecuseră iar eu atinsesem, în sfârșit, un țarm de liniște Reușisem să pășesc dincolo de „furile caudine”.

Mai rămăsese problema locuinței. Și iată că Banca Națională a RSR acordă posibilitatea ca plătind rate lunare prin banca de investiții, să-ți construiești locuință proprietate particulară! E drept că trebuia depus un acout (ca tânăr salariat aveai nevoie de sponsorizare părintească) dar stătea în puterea „ta” financiară să achiți ratele. la o leafă de profesor, rata era aproximativ un sfert din salariu și asta pentru un apartament confort I, cu două camere, etaj I, situat ultracentral.

Astfel, fără Lala sau fratele ei „T” (era indecent de sensibil și periculos de frumos) care a fost o persoană foarte specială și pe care l-am molipsit „de Bărlad”, împreună cu fotoliile m-am mutat cu adevărat în casa mea.

„Sfințirea” s-a făcut în grupul nostru bărlădean (petrecerile se țineau lanț la Galați sau Bărlad, neavând alte griji) iar frumosul și talentatul prof. S.A. ca fiu de preot ce se afla și care crescuse în St. Altar, a „oficiat slujba”.

Eram din generația care nu prea fusesem duși la biserică, deprinderile din copilărie se șterseseră iar Serge era un bun actor, așa că prietenii noștri francezi, pe care Statul îi adusese la Combinat în calitate de specialiști, au luat ceremonia în serios. „Dascăl” era „M” (tot dascăl dar cu talent pentru ținut isonul) care n-a venit cu mâna goală, ci l-a adus ca musafir pe cel care după un timp mi-a devenit soț.

„De ce ți-e teamă, nu scapi” și e adevărat căci m-am temut de căsătorie și pe drept cuvânt.

Și pentru că „racul tot în urmă dă”, am lăsat Dunărea și am plecat cu tot cu fotolii și cu ce mai adunasem, în altă urbe, pe un alt mal de apă.

Lăsam în urmă un oraș în care teii te conduceau până în Grădina publică, Dunărea strălucea argintiu în lumina lunii, iar aerul vibra de energia și vitalitatea oamenilor. Dar, devenise prea mic în urma năvălirii „șantierștilor” țării care migrau după câștig, aveau bani mulți și erau agresivi. Începuseră să fie pescuiți din Dunăre directori de școală, ingineri din Combinat, șefi de serviciu, femei și în general cei care supărau cu ceva pe acești nou-veniți.

Credeam că în noua mea reședință voi duce o viață patriarhală, dar curând, parte din șantierști au venit și aici pentru a lărgi imensa platformă a Combinatului chimic. Noroc că încă se mai deschiteau șantiere și orașul s-a liniștit, tihna moldovenească reluându-și tabieturile.

Orașul era frumos și trebuia să rămână așa, dar fiind nevoie de locuințe s-au înălțat bulevarde de blocuri turn în cruci și curmezișul vechiului centru.

continuare în pag. 9

- urmarea din pag. 8 -

Pentru ele au căzut la datorie casele și prăvăliile de pe „Strada Mare” unde cumpărai și când nu aveai bani căci „dom' lțic” îți spunea amabil: „Ți-am cerut eu ceva? Ia-ți ce-ți trebuie, că ai să-mi plătești când o să ai”. Și așa dl. lțic își vindea marfa, era bun vecin și nu ieșea niciodată în pierdere.

Tot pe atunci a fost retras din circulație și „Dinamul” (o garnitură din două vagoane cu motoare diesel pe traseul București-Bicaz) care între orele 11-17 devenea „Club”-ul select al intelectualității navetiste unde, ca în orice club, se stătea la un pahar, la o șuetă, se legau și se dezlegau prietenii, serveam masa. Mai ceva ca acasă!

După ridicarea barajului de la Buhalnița, s-a schimbat și clima. Nu mai trebuia să-ți iei umbrela pentru repriza zilnică de ploaie dintre orele 14-15. În zare, la apus, de abia se mai vedea Ceahlăul, dar numai în zilele în care curenții mai curățau aerul îmbăcsit cu praf de ciment de la Bicaz, cu clor de la fabrica de cartoane sau cu reziduuri care se înălțau în coloane roșii, galbene, cafenii de la „Melana”, „Lactana”, etc.

De fapt toate erau echipate cu filtre... care să fie în inventar. Începuse marea nebulie!

Deși venită prin transfer, nici aici Sindicatul nu mi-a dat locuință așa că iar am construit dar pe numele părinților. Legea nu permitea două împrumuturi de la Stat și nici să ai două locuințe (asta însemna avere și intervenea Legea 18 care parcă nu e abrogată dar nu funcționează, căci acum poți face avere și tot atâtea case cât să rimeze cu numele ce-l porți). La vremea aceea am zis ceva „de dulce” dar mai târziu (vezi „norocul” racului) a prins bine.

„Ai mei” după ce-i făcusem proprietari și buni și-au lăsat rădăcinile la Bărlad și au venit să-și crească nepoata, căci părinții începuseră să stea zi-lumină la serviciu iar printre blocuri și în terenurile de joacă erau tot mai mulți copii cu cheia casei atârnată de gât.

Încetul cu încetul au dispărut și zilele nelucrătoare, au apărut cozile interminabile și goana nebună după aprovizionare. La primele ore spre dimineață când încă noaptea mai era noapte, pe lungi zeci de metri, sacoșele cu sticle stăteau la coadă. oamenii se cunoșteau între ei după sacoașă. Iarnă sau vară, indiferent de starea vremii, tata era „șeful de plasă”.

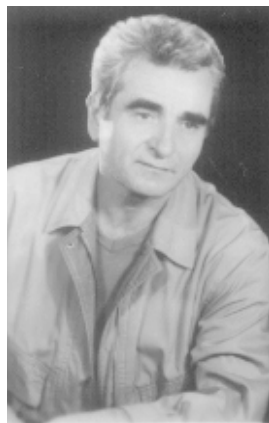
Cred că cei mai mulți am suportat megalomania și tirania familiei Ceaușescu în speranța că va trece „criza” și că se va întoarce în viața noastră perioada „de aur” a anilor '65-'70. N-a fost să fie așa fiindcă n-au știut când să se oprească și au ajuns să se creadă asemenea zeilor. Nu știau nimic despre Walhalla. De altfel nici n-ar fi putut opri mersul istoriei.

Dar au trecut toate: și „măririle” umane și cele industriale. S-a făcut loc altor forțe care-și caută timpul lor. Timpul nostru stă în trecut iar pentru viitor rămân doar iluziile provocate de vreo „demență senilă” din care poți fura „măcar o picătură de frumusețe” (așa cum spunea o colegă care recent a plecat „de tot”) visându-te de pildă în „Lotringer str.” la Musikverein, chiar și într-un fotoliu de ultim rang, ca să ascuți marșul lui Radetsky...

Rățiunea îmi deschide ochii să văd că mai sigur ascult Simfonia în do minor „a destinului” stând în fotoliile mele îmbătrânite. O să le dau rang de veteran!

aprilie 2002

Iorgu GĂLĂȚEANU

SOCIETATE OTRĂVITĂ

Pe 9 Mai, vrerea m-a împins să merg la depunerea de coroane la căpătâiul unora care s-au sacrificat pentru națiunea română, pentru libertatea ei. Sunt eroii noștri, unii frânți chiar dintre bărlădeni. Mă așteptam să văd multă și bine meritată pioșenie revărsată din sufletele celor prezenți, doar veniseră să pomenească eroii, nu să participe la circ. Demni, singurii care și-au văzut de treaba lor, au fost militarii și preoții, neutri ca întotdeauna, mereu de admirat și de învățat de la ei. În plină campanie electorală, și Caragiale de-ar fi fost printre noi nu s-ar fi jenat, obișnuit de multă vreme cu sclifoseala oferită de o parte dintre participanți, aerul nonșalant, otrăvit de superioritate meschină, ieșindu-le în evidență.

Cu fețele proaspăt bărbierite, cu bărbile atârându-le până la piept, cu burțile gata-gata să se reverse peste brăcinarele care mai de care colorate, cu cefețe țepene și groase, încinse în juvețe, îmbrăcați în costume din stofă străină, cu frizuri scurte, copiind pe tinerii răcani, cu fizionomiile încărcate de zâmbete forțate și arogante, precum argații vechilor moșii, cu ochii vigilenți, dar triști și plini de teama din ascuns, ici-colo slugile împăcate, împlinirea visului pentru marele Alecsandri, bărbați trecuți prin greul vieții precum hienele în savană, de la mic la mare adunați din târg și de la centru, se foloseau de festivitate pentru a-și prezenta aleșii printre puțini, dar foarte puținii oameni de rând, parte din masa electorală. Un bun amic mi-a spus, în șoaptă la ureche:

„Acum, simțindu-i, eroii, nenorociții din pământ se zvârcolesc, darăștia nici că simt, îi dau tot înainte, popii cântă evlavii, se închină și se roagă, pe când mișei sunt obligați să-și facă cruce și se roagă pentru scaune! Unde sunt urmașii celor pentru care ne-am întâlnit? Ei și-au dat viața pentru patrie, iarăștia nu mai știu cum s-o subjuge! Noroc că mai adie vântul, altfel ar năvăli duhoarea din morminte să-i inunde pe semeniiăștia falși! Hai, mergi, mi-e greață când îi văd, să nu vomit pe haina vreunuia dintre ei. La un semn, mă-nhață îndată, au venit cu servii între ei!”

Priveam lung la unul și la altul, vedeam cine sunt și gândeam cine au fost, nu le zăream mintea, nu aveam cum să-i fac să-și divulge credința față de neam, datoria față de țară, oricum, de-aș fi reușit n-ar fi fost utopie, am fi știut adevărul, mi-e milă de ei, sărmani fără limpezime, se cred lei în junglă! La un moment dat, la îndemnul unuia dintre preoți, mai marii s-au repezit la masa preoțească, o parte a prins din jur în jur tăblia cu pâine pentru a fi legănată în aer, ceilalți, fără a mai încăpea la atingerea parastasului, și-au alipit unul altuia mâna pe umăr în dorința de-a fi parte egală la ceremonia de pomenire și de sfințire a bucatei. Glasul mi-a sfredelit urechea cu vorbele de duh.

„Privește la ei, sunt singurele clipe când, parcă s-au unit în amintirea morților pe care-i pomenim! Dar fiecare se gândește la altceva, la scaunul la care râvnește! La halca pe care vrea s-o înfulece, nu au suflete, au guri și burți de hrănit! Cei mulți sunt acasă, se scaldă în mizerie și foame, la ei nu se gândește nimeni! N-au ce căuta la bucate, ei sunt masa din care se vor cerne alți eroi! Nu au avut șansa să fie otrăviți, precum cei de aici, de ieri și de azi, la fel și de mâine! Sunt materia de tun pentru a ieși martiri neamului român! Degeaba îmi spun că, uneori când plângi te apropii de îngeri, acum nu am văzut pe nici unul s-o facă, azi era cazul, mai curândăștia sunt la brațul cu diavolul! Nu știu, nu văd cum să se schimbe lumea! Dumnezeule, ce se întâmplă cu noi, ce creaturi ai lăsat să umble printre credincioșii tăi?! Cum să mai cred în tine? Unii vor putea așa cum sunt, cu mintea de-a fugi de la o tabără la alta, cameleoni le spui, creați de cine? Alții cu mâinile pătate și inimile încărcate cu venin pe seama jecmănirii semenilor își fac semnul crucii și se-nchină cu ardoare să-i ierți, să stea mereu la masa cu bucate, dreptate-i asta oare? Câțiva și-ar ucide fratele, și-ar distruge sora, și-ar nimici neamul să-și împlinescă voia, boala din trup și din minte! Pentru cei mulți care te povățuiesc și trudes cu sfințenie, zilnic stau în genunchi în fața altarului sau ca candelai aprinse pentru a primi semnul Tău de ocrotire, când și ce ai să le spui?! Dacă ne-ai zămislit din Tine, de ce nu ai grijă de toți? Sunt scârbit, Doamne, plec de aici foarte scârbit, mai sper la brațul Tău, alungă otrava din trupurile și sufletele lor, schimbă-i pe toți, spre bine!”

Am scuturat capul și am îndepărtat urechea dinspre gura prietenului amărât de constatările oferite de frunțașii urbei, nu am vrut să plec imediat, am așteptat să se urce în mașinile luxoase și cu șofer la scară și abia după ultimul plecat, prin colbul lăsat în urmă, indignat și mâhnit la culme, am fugit din aerul pângărit și am pornit să cumpăr două pâini. Fanfara terminase de mult și plecase, la fel și bravii soldați, cu fețele trase și ochii ascunși în adâncul orbitei, indicii evidente ale existenței zilnice pentru viitorii nefericiți eroi! Să luăm aminte, amice, cum să-L înștiințăm pe Cel de sus despre ceea ce-am văzut și să-L grăbim să ne trimită semnul? L-am prins de braț pe prieten, cu mâna cealaltă pe frate și ne-am plesnit frunțile cu dosul palmelor și în liniștea lăsată am început să urcăm dealul! Sus, pe creastă, strălucea ceva, părea un om îmbrăcat cu vipușcă de general! Să fie trimisul întru salvare?! Ne-am grăbit să-l ajungem și să-l îmbrățișăm.

Costin CLIT

CONTRIBUȚII LA ISTORICUL SCHITULUI ZGURA (SGURA), JUDEȚUL FĂLCIU

Din câte știm, un istoric al Schitului Zgura (Sgura) din fostul județ Fălciu, astăzi Vaslui, nu s-a realizat. La 23 octombrie 1967 este întocmit un proces-verbal și un scurt istoric de preotul Eugen Chirilă și comisia de inventariere. Biserica din satul Zgura era inclusă în parohia Olteșești.

Biserica filială din satul Zgura are hramul „Cuvioasa Paraschiva”. Preotul Eugen Chirilă crede că schitul s-a înființat la 1838 de călugări greci, iar hramul bisericii a fost „Sfânta Treime”. În 1904 familia doctorului C.A.Șerbănescu cu soția, Constanța, ridică o cruce de beton pe locul altarului unde a fost săpată inscripția: „Această cruce comemorativă reprezintă Biserica cu hramul Sfânta Treime, din schitul Zgura, fondată la 1838 și distrusă prin ardere în anul 1890”¹.

Pretoul Anton Popescu menționează schitul Zgura așezat în pădure, pe culmea dealului de la est de Olteșești, „Așezare călugărească de monahi, care a ființat până la jumătatea secolului al XIX-lea”. Schitul s-a aflat situat la „vreo doi kilometri de biserica actuală a satului Zgura”².

La Biserica „Pogorârea Duhului Sfânt” din Zgura, este hirotonit în 1856 preotul Constantin Brădianu care la 1868 servea „nu se știe de când” în comuna Tăbălăești și nu s-au găsit documentele hirotoniei sale.³

Observăm că hramul bisericii schitului era „Pogorârea Sfântului Duh”.

În 1859 se intervine la Prefectura județului Fălciu pentru îndepărtarea din Schitul Zgura a lui Constantin Gibănescu și statornicirea unui preot pentru căutarea sătenilor din sat, lipsiți de biserică, fapt cunoscut iconomului Ion Rășcanu, protoereu, la 9 martie 1859. Constantin Gibănescu și familia sa vor fi îndepărtați de la Schitul Zgura. A fost rânduit nacealnic monahul Ioanice Arsip. Judecătoria de Fălciu este înștiințată de numirea ca nacealnic a lui Isac Gibănescu⁴.

Unele opisuri înregistrează „acte atingătoare de schitul Zgura” pe anul 1853⁵. La 2 sept. 1856 protoereul Teodor Gavrilă consemna într-un raport : „Nu lipsesc a înștiința și pentru Schitul Zgura că să află în proastă calitate și din vreme în vreme mai rău se pădăuiește”. Totodată schitul Zgura „are 170 stânjani pământ, 11 kilii în despărțituri două becișoare cărămidă, un iaz cu pești și o moară veche, 26 stupi.”⁶

Într-un tablou statistic din 1858 se consemnează : „Schitul Zgura, Hram Pogorârea Sfântului Duh, moșia răzășească (locul unde era situat - n.a.), fără călugări, dascăli Constantin Vasile și Tacală Marin”⁷.

La 1860 protosinghelul Vladimir Bardos a fost adus „să slujească rânduiala preoții la biserica satului Zgura”, slujește timp de un an de zile „până la desființarea schiturilor”, când a fost transferat la Mănăstirea Neamț „undă s-au adunat și a lui călugări din poruncă”.

Se păstrează o suplică a preotului Ioan Leon de la schitul „Sgura” din 13 iulie 1861. Acesta viețuia de patru luni la schit⁸.

Prea cuviosului Părinte Iero Arhimandritului Melhidescu locotenent de episcopu Huși

Preotul Ioan Leon de la schitul Sgura

Suplică

Prea cuvioasă Părinte, după mai multe suplice ce am dat Preacuvioșiei Voastre despre a ne neregularizare la desființatul schitu Sgura și rezultatul nu mam învredniciti nici de cum. Sântu patru luni trecute de cându vețuescu la țitul schitu și eu vădu că în locu de a mă folosi cu ceva eu mam ruinatu în totalu, nu mam dat pe samă nici până acum nimicu, și la acea biserică întâmpinu feliurite greutăți, la slujbe; nu am cele de trebuință, precum lumânări de ceară, untdelemn, tămâie, prescuri și vinu, aceste toate le agonisescu de la mila îndurătorilor, lasă că biserica num este încredințată, apoi nici obiecte pentru a mea ecsistențe, precum leafă, pământu de aratu, fânați care este pre deagiunsi nu mi sau datu dupe cum sau fost regulatu la hirotonisire mea.

Preacuvioasă Părinte, dacă nu mi să poate da leafă apoi să mi să dea pădure în conta lefii cătu să va putea socoti și mă îndatorescu a ținea și biserica în bună stare și cu toate cele trebuitoare însă până ce să vor regula aceste, vă adaugu rugăminte să ordonați preotului de acea secțiune în unire și cu subprefectul de acel district am da biserica în a mea samă cu toate zestre, căreia voi fi răspunzător de totu cum va încredința până la cel mai micu lucru, căci în altu chipu nici mai pot veți acolo mai multe dacă nu mi se e în considerație tânguirile mele, căci am mântuită răbdare, am agiunsi în capul suferințelor.

SS Preot Ioan Leon
1861 Iulie 13.

Rezoluție:

Nr. 569

1861 Iulie 13 Se va mijloci la Ministerul de Culte sub a cărui administrare se află moșia unde se află desființatorul schit Sgura cu poftire de a regula să se dea preotului cele hotărâte prin legi pentru subzistența lui și totodată ai da în păstrare lucrurile bisericii, care de la catagrafierea lor sunt date în seama pristosului de pădure.

SS Arh. Melchisedec

AEN, FEN dosar 71/1861, f. 152, pachet 20

II

1861 Iulie 18

Nr. 696

La Domnul Ministru de Culte

Preotul Ioan Leon de labiserica din desființatul schit Zgura din acest district al Fălciului prin suplica din 13 a curentei se tânguiește că nu i sar da, leafa, pământ de arat, fânați și alte precum sau fost regulat la hirotonisirea sa și cere ai da pe lângă aceste și biserica sub a sa purtare de grijă.

Din a căruia motiv cu convenita onoare vă poftesc Domnule Ministru să binevoiați a regula de a se da preotului cele hotărâte prin legi pentru eczistența lui și totodată ai da în păstrare și lucrurile bisericii, care de la catagrafierea lor sunt date în sama pristavului de pădure.

Ibidem, f. 153.

III

Preacuvioșiei sale arhimandritului Melhisedecu

locotinent de Episcop Eparhii Huși

Ieromonahul Protosingel Vladimir Bardos de la

Mănăstirea Neamțul

Suplică

Anul contenit = 1860 = am fost adus de dumnialui Georgi Buță rivizorul departamentului ca să slujascu cu rândueală preoții la biserica satului Zgura acest district Fălciu cu știința departamentului și cu blagoslovenia fostului episcop Calinic și știința protoereului Teodor Gavrilă însă verbal, undi am slujit timp de un an până la desființarea schiturilor când atunci și eu am fost dipărtați de la pomenitul sat și am fost trimis la Mănăstirea Neamțului undi sau adunat și a lui călugări din poruncă. Acum starițul acei Monastiri îmi ceri săi înfătoșazu în scris precum că am fost preot servitor în acest district ce pi temeiul înscrisului să mi să de voe acolo a săvârși [...] preoții.

De aceea cu plecată metanie rog mila Prea cuvioșii voastre ca să binevoiați am da o scrisoare precum eu am fostu preot servitor în această Eparhie care unde mă voi arăta să fiu primit de a sluji rendueala preoții la locul unde va ceri trebuință de preot la una din Monastiri unde vor fi călugări.

La mila Preacuvioșiei voastre

plecat

servu

SS Protosinghelu Vladimir Bardos

1861 aprilie 9

Rezoluție

Nr. 233

1861 Apr. 13 Se va cere sciință de la protoiereul respectiv dacă cu adevărat suplicantul este cunoscut ca preot, de cine este hirotonit, în ce Eparhie de a funcționat ca preot, unde anume și cum iau fost purtarea morală.

SS Arh. Melchisedec.

Ibidem, f. 192

- continuare în pag. 17 -

- urmare din pag. 16 -

IV.

Protoieria disparțirii a II-a Huși
de Fălciu
1861 Aprilie 28

No.115

Prea cuvioase Părinte

Potrivit oficii no.280, Protoieria aduce la cunoștința Prea cuvioșiei voastre că Ieromonahul Vladimir este născut în Scărița district Cahulului, au primit schima monahierească în mănăstirea Soveja din districtul Putnei Eparhia Episcopiei de Roman, la 1859, este ieromonah de la 1857, hirotonisit de prea Sf. sa. Locotinentul de Episcop Romanului Nictarie Sotiriopoleos, tot așamuire este făcut duhovnic și protosingel au venit la scitul Sgura din acest district la anul 1860 martie 23 unde am șezut până astăzi fiind cu bune purtări în funcția sa ca preot; pentru care cu respect se duce la cunoștință.

Binevoiți Prea Cuvioase părinte a primi încredințările cu supunerea ce vă păstrezu.

SS Ioan Râșcanu Iconom ss/Secretar: Popa

Ibidem, f. 194, I se eliberează o adeverință la 4 mai 1861, cu nr. 327; vezi Ibidem, f. 195

La 1864, într-un tablou statistic, satul Zgura este menționat cu 30 familii, biserica cu hramul Pogorârea Duhului Sfânt și cântărețul Tănasi Marin¹⁰, iar în 1865 va fi amintit: „Zgura, proprietate răzășească, 30 familii, hram Pogorârea Duhului Sfânt, stare proastă, fără preot, cântăreț Tănasa marin, numit la 20 aprilie 1859¹¹”.

La 1870 biserica pogorârea Duhului Sfânt era slujită de ieromonahul Ilarie¹².

Prin legea din 22 februarie 1873 s-au vândut unele bunuri dar nu a fost achitat prețul acestora. S-au scos la revânzare pe 16 iunie 1875. Moșia schitului „Sgura” măsura 92 fălci, situată în comuna oltenești, a fost „vândută” lui V. Popescu¹³ cu 27.150 lei.

În 1876 este publicată în Monitorul oficial moșia schitului „Zgura”, în suprafață de 92 ha, din comuna oltenești, „pendinte” de schitul Zgura, vândută în baza legii din 22 februarie 1873 lui V. Popescu cu 27150 lei, care nu achită această sumă până la 1876¹⁴.

La 1878 biserica se află într-o stare „proastă” iar „această cătună se îngrijește de preotul din Oltenești” (D.Ipote)¹⁵.

Pr. Eugen Chirilă ne indică vinderea schitului și a pământului „unui boier pe nume Costroian în timpul căruia biserica a ars în 1890”. (este vorba probabil despre Dumitru Costroian). Între 1890-1914 satul nu mai are biserică.

În 1914 „cetățenii prin contribuție benevolă și cu ajutorul cetățenilor din alte sate - au ridicat o bisericuță la răsărit de satul Zgura, în marginea

pădurii”. Clădită din vălătuci pe fundație de piatră, învelită cu scândură în exterior și acoperită cu tablă galvanizată, biserica s-a ridicat prin contribuția preotului Petru Maleș, a locuitorilor Nicolae Mihalache, Lupu Mănăstireanu, I. Cojocel, familia Gavrilă¹⁶.

Preotul amintit este contrazis de informațiile publicate în anuarele Episcopiei care indică biserica cu hramul Cuvioasa Paraschiva din Sgura, construită din vălătuci la 1910, filială la parohia Oltenești (preot paroh N. Dumitriu numit în 1934, cântăreț V. Paraschiv, numit în 1924)¹⁷. La 1935 slujeau preot paroh Toader popovici numit la 1935, cântărețul Vasile Paraschiv, numit la 1924)¹⁸. La 1938 se consemna biserica filială cu hramul Cuvioasa Paraschiva din Zgura, construită din vălătuci la 1910 în stare bună. vechea biserică a fost schit de călugări. Era la 2 km de cea actuală”. Slujeau pr. paroh Toader Popovici, cântăreții Vasile Paraschiv și N. Jomir (transferat la 1.11.1936)¹⁹.

Printre preoții amintiți de pr. Eugen Chirilă întâlnim pe pr. Petru Maleș, pr. Vasile Ursăcescu, călugărul Buznea, ieromonah Mihail Mămăligă, pr. Emil Cașu, pr. Dumitru Gheorghe, pr. Toader popovici, pr. Emil Livescu, pr. Eugen Chirilă (numit la 1951 slujea și în 1967).

Note:

1. pr. Eugen Chirilă, Istoricul satului Zgura și al bisericii filiale cu hramul „Cuvioasa Paraschiva din satul Zgura parohia și comuna Oltenești, raionul Huși, regiunea Iași, dosar din **Arhiva Protoieriei Huși**.
2. Pr. Anton Popescu, **Schiturile și mănăstirile din Eparhia Hușilor** (II) în revista **Prutul**, An. I, nr. 9, decembrie 2001, p. 10
3. **Arhiva Episcopiei Hușilor** (AEN), Fond Episcopia Hușilor (FEN), dosar 33/1868, f. 53, pachet 42
4. AEN, FEN, dosar 35/1859, pachet 14.
5. AEN, FEN, disar 72/1864, pachet 31.
6. Costin Clit, Un raport inedit al protoierului Teodor Gavrilă, în **Prutul** An.IV, nr.2(33), februarie 2004, p.10.
7. Idem, Un tabloul statistic eclesiastic al județului Fălciu din 1858, în **Prutul**, An.I, nr.2, februarie 2001, p.8.
8. AEN, FEN, dosar 71/1861, f.192, pachet 20
9. Ibidem, f.152, 153.
10. Costin Clit, Un tablou statistic eclesiastic inedit al județului Fălciu din 1864, în **Prutul**, An. I, nr. 6, iunie 2001, p. 4
11. Idem, date statistice inedite ale parohiilor județului Fălciu din anii 1865, 1878, 1895, în **Cronica Episcopiei Hușilor**, VI, 2000, p. 217.
12. Idem, Slujitori ai bisericii din județul Fălciu la 1870, în **Prutul** An. II, nr. 4(13) aprilie 2002, p. 8.
13. Monitorul Oficial din 5/17 aprilie 1875, nr. 77, p. 1898, vezi și **Monitorul Oficial** 18/30 aprilie 1875, nr. 86, p. 2087.
14. **Monitorul Oficial al României**, din 7/19 aprilie 1876, nr. 78, p. 1063.
15. Costin Clit, Date statistice inedite...1865, 1878, 1895, p. 217.
16. Pr. Eugen Chirilă, op. cit. p.2
17. **Anuarul Eparhiei Hușilor pe anul 1934**, Huși 1934, p. 49.
18. **Anuarul Eparhiei Hușilor pe anul 1935**, p. 65.
19. **Anuarul Eparhiei Hușilor pe anul 1938**, p. 87.

Cartea de Geografie

Recent, a apărut cartea profesorului bărlădean, Viorel Râmboi, dedicată Oceanului Planetar^{*)}.

Volumul înmănușează două domenii: Descoperirea Oceanului Planetar și Cercetarea Oceanului Planetar, reunind ambele părți într-un tot armonios.

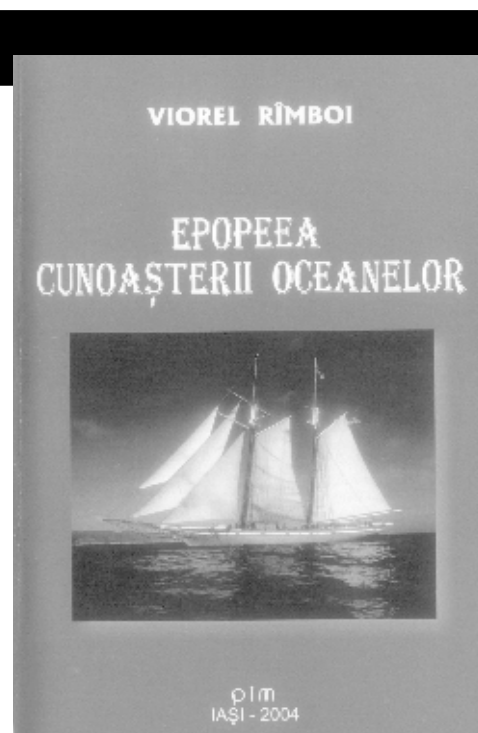
Cartea se adresează elevilor de gimnaziu și de liceu făcând și geografie și istorie.

Autorul, după cum scrie conf.dr. Liviu Apostol, de la Facultatea de Geografie, a Univ. „Al. I. Cuza”, din Iași, „tratează, în mod deosebit istoria cunoașterii Oceanului Planetar, deși multe din cele ce sunt în carte privesc în mare parte țărmurile, insulele, peninsulele. Dar conținutul, în întregul său este mai degrabă o istorie a călătoriilor pe mare. Sistematic, metodic, tenace, subiectul este epuizat într-o manieră de invidiat, pentru un spațiu relativ restrâns alocat, spațiu cerut de rigoarea unui volum care să fie cât mai accesibil și cât mai sintetic. În acest spațiu delimitat, autorul s-a mișcat ca la un concurs de gimnastică, partea întâi, mai lejer, mai personal, iar în a doua parte, mai riguros, științific, ca la exercițiile impuse în gimnastică, reușind să aducă în lumina tiparului un material atractiv, dar mai ales instructiv”.

Menționăm că prof. Viorel Râmboi a fost ajutat la realizarea acestui volum de colegile sale, prof. Mariana Starodup, Gabriela Spulber și subsemnata.

Gabriela Plăcintă

*) Viorel Râmboi, **Epopoea cunoașterii oceanelor**, Ed. Pim, Iași, 2004.

MIȘCAREA LEGIONARĂ - PRO ȘI CONTRA

Apariția și evoluția Legiunii „Arhanghelul Mihail”, numită mai târziu **Mișcarea legionară**, constituie unul dintre cele mai captivante dar și controversate capitole ale **Istoriei contemporane a românilor**. În același timp, cu toate că au fost publicate numeroase lucrări și volume de documente având acest subiect, **Istoria Mișcării Legionare** mai este încă un domeniu științific care necesită - în perspectivă - investigații aprofundate. Totodată, este necesar ca această Istorie să fie cunoscută de toți românii.

Într-adevăr, deși au trecut câteva decenii de la producerea fenomenului legionar, deși apariția și evoluția Mișcării Legionare (în special până la rebeliunea din ianuarie 1941) au fost oglindite în numeroase lucrări și reviste contemporane, **Istoria acestei mișcări românești, creștine ortodoxe naționale și mai ales, anticomuniste** nu este bine cunoscută sau, ceea ce este și mai grav, este percepută incorect. Mai ales generațiile postbelice au fost private de posibilitatea cunoașterii acestui capitol important al Istoriei noastre.

Necunoașterea crasă a adevărilor - uneori chiar elementare - despre Istoria Mișcării Legionare de către poporul care i-a dat naștere se explică în primul rând prin campania susținută de denigrare și distorsionare a acestei Istorii în cei 45 de ani de regim totalitar-comunist ca și prin distrugerea a numeroase cărți și documente sau, respectiv, interzicerea accesului la bogata literatură scrisă de către sau despre legionari în perioada contemporană cu evenimentele.

Printre denaturările, mistificările și elucubrațiile asupra activității legionarilor se numără paginile din „famosul” manual unic de „Istoria României” elaborat de Mihai Roller, și mai târziu, volumul „Garda de Fier - Organizație teroristă de tip fascist”, semnat de Mihai Fătu și Ion Spălățeanu, volum care a constituit în anii '70 și '80 punctul de vedere oficial, „cărțica” de căpătâi în „tratarea” adică în denigrarea istoriei Mișcării Legionare.

Din păcate, și după evenimentele din decembrie 1989 Istoria Legiunii „Arhanghelul Mihail” mai este tratată de unii „autori” tot de pe poziții așa-zise „partinice”, „marxist-leniniste”, ceea ce face ca să persiste ceața care timp de decenii a împiedicat pe români să cunoască adevărul istoric. Un exemplu concludent în acest sens este constituit de suita de articole semnate de Constanțin Petculescu și apărute în publicația „Societate și cultură. Noua alternativă”, articole reunite - relativ recent - într-o istorie a Mișcării Legionare care continuă „tradiția” „făcăturii” lui Roller și a volumului pseudo-științific „Garda de Fier” - Organizație teroristă de tip fascist.

Pe vremea regimului comunist, când legionarii din țară erau locatarii Gulagului românesc, în exil au apărut câteva lucrări privind Istoria Mișcării Legionare, majoritatea scrise de membri ai Legiunii. Prima lucrare din această categorie, scrisă de preotul Ștefan Palaghiță și intitulată „Garda de Fier spre reînvierea României”, a apărut la Buenos Aires în 1950-1951. Demn de remarcat și faptul că această lucrare - de certă valoare documentară - a devenit accesibilă românilor din țară după evenimentele din decembrie '89, fiind publicată la București în 1993 sub titlul „Istoria Mișcării Legionare scrisă de un legionar”.

În ultimii ani au văzut lumina tiparului mai multe lucrări care contribuie la elucidarea și cunoașterea Istoriei Mișcării legionare. Selectiv menționăm:

-Francisc Veiga, „Istoria Gărzii de Fier, 1919-1941. Mistica ultranaționalismului”;

-Gh. Buzatu, „Din istoria scrisă a celui de-al doilea război mondial”, vol. II-cap.32: Mișcarea Legionară în fața Istoriei și a istoricilor” și

-Excelenta lucrare „Radiografia dreptei românești”,

apărută în 1996 și semnată de Gh. Buzatu, Corneliu Ciucanu și Cristian Sandache.

Dintre volumele de documente despre legiune apărute recent menționăm doar:

-Gh. Buzatu, „Procesul” lui Corneliu Zelea-Codreanu” și

-Duiuliu Sfințescu, ș.a., „Corneliu Zelea - Codreanu”, având pe copertă titlul „Din luptele tineretului român 1919-1939”, precum și

-cele două Almanahuri „Gazeta de Vest” - 1994 și 1995.

În cele ce urmează nu ne propunem să facem propagandă legionară și nici măcar să reabilităm Mișcarea legionară - pentru că Legiunea nici măcar nu are nevoie de reabilitare. Vom încerca doar să punctăm câteva momente și aspecte ale evoluției Mișcării legionare pentru ca (împreună) să înlăturăm balastul mentalității marxiste și zgura denigrării.

Înainte de aceasta se cuvine să facem două precizări:

1)Denumirea corectă este „Legiunea „Arhanghelul Mihail” și nu „Arhanghelului Mihail” cum apare și în unele lucrări de altminteri serioase și documentate ori chiar (și) în manuale de Istorie;

2)Se face confuzie între Legiunea „Arhanghelul Mihail” sau Mișcarea Legionară și partidul politic emanat din această Mișcare, „Garda de Fier”.

Să încercăm, așadar, să clarificăm locul și rolul Mișcării Legionare în Istoria contemporană și, mai ales, în viața politică și spirituală a societății românești - pornind chiar de la ceea ce ni se repeta până la saturație.

Mișcarea legionară nu a fost o mișcare fascistă, nu a avut un caracter fascist și niciodată nu a fost la remorca Partidului Nazist German (NSDAP) sau a Partidului Fascist Italian; niciodată Legiunea „Arhanghelul Mihail” nu a fost stipendiată sau subvenționată de naziștii fuhrerului Adolf Hitler sau de fasciștii ducelui Benito Musollini. (Prin comparație, Partidul Comunist din România a fost o creație și o agentură a Cominternului).

Legiunea „Arhanghelul Mihail” a luat naștere ca o mișcare - mai ales a tineretului - patriotică, națională, morală, creștină ortodoxă și anticomunistă, practic a apărut și s-a dezvoltat în deceniile al III-lea și al IV-lea ale secolului al XX-lea ca o reacție la terifiantul pericol comunist care amenința existența României mari și a neamului românesc. De altfel, fondatorul și liderul de drept, de fapt și spiritual al legiunii, proclamat „Căpitanul” organizației, Corneliu Zelea-Codreanu avertiza profetic:

„De vor intra trupele rusești pe la noi și vor ieși învingătoare, în numele Diavolului, cine poate să creadă, unde este mîntea care să susțină, că ele vor pleca de la noi, înainte de a ne sataniza, adică bolșeviza? Consecințele? Inutil a le discuta.”

Corneliu Zelea-Codreanu era român get-beget, cu strămoși în Bucovina, el s-a născut la Iași în anul 1899 și a avut o viață și o conduită exemplare.

În februarie 1938 a fost arestat, înscenându-i-se două procese. Condamnat pe nedrept la 27 mai 1938 la 10 ani de muncă silnică, el a fost asasinat prin ștrangulare - în noaptea de 29 spre 30 noiembrie 1938, sub pretextul unei tentative de fugă de sub escortă. Împreună cu Corneliu Zelea-Codreanu au fost asasinați încă 13 legionari, numiți „Nicadorii” și „Decemvirii”, crima fiind înfăptuită la sugestia/ordinul regelui Carol al II-lea.

Istoria Mișcării Legionare cuprinde mai multe etape și momente:

-1927-fondarea Legiunii „Arhanghelul Mihail”;

-1927-1938-ascensiunea și apogeul Legiunii ca mișcare;

-1939-1940 primul exil în Germania;

-septembrie 1940-ianuarie 1941-guvernarea antonesciană-legionară;

- urmare din pag. 18 -

- ianuarie 1941-rebeliunea;
- 1941-1945 al doilea exil în Germania,
- după 1945 -exilul legionar în „Lumea liberă”.

Când analizăm activitatea Mișcării legionare nu trebuie să o tratăm grosso-modo, ci să nuanțăm anumite aspecte.

Astfel, Mișcarea legionară a fost concepută de Corneliu Zelea-Codreanu ca o mișcare creștină, de asanare morală a societății românești și de salvare a țării de pericolul comunist.

În anii '30 în mai multe rânduri regele Carol al II-lea, care a încercat - fără să izbutească - să-și subordoneze Legiunea, să ajungă Căpitanul ei, a inițiat/declanșat campanii de persecutare Legionare în care au fost asasinați sute de legionari care au devenit martiri. Asasinarea primului ministru I.G.Duca în decembrie 1933 și asasinarea primului ministru Armand Călinescu în septembrie 1939 de către echipe de legionari nu pot fi scuzate, rămân crime politice ordinare, acte reprobabile, dar (în același timp) aceste asasinare au constituit riposta legionarilor la persecuțiile sistematice la care au fost supuși, violența născută din violență.

Tot în anii '30 o mare parte a elitei spiritualității românești se încadra în Legiune ori o simpatiza. Astfel, erau membri ai Mișcării Legionare:

- filosoful Faust Brădescu;
- sociologul Traian Brăileanu;
- teologul Gheorghe Calciu-Dumitreasa;
- principele Alexandru/Alecu Cantacuzino;
- poetul Aron Cotruș; istoricul Vasile Cristescu;
- istoricul Vladimir Dumitrescu;
- scriitorul Constantin Gane - autorul celebrei lucrări „Trecute vieți de doamne și domnițe”;
- pedagogul Ion Găvănescul - denumit „Nestor al Pedagogiei românești”;
- profesorul universitar și poetul Radu Gyr - cel care va scrie în temnițele comunicate extraordinarele poezii: „As'noapte Iisus...” și „Ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioanel”;
- istoricul Petre P. Panaiteescu;
- juristul Mihail Polihroniade.

Dintre simpatizanții Mișcării Legionare amintim:

- matematicianul și poetul Dan Barbilian/Ion Barbu;
- filosoful și poetul Lucian Blaga;
- poetul Ion Caraion;
- poetul Virgil Carianopol;
- generalul și istoricul (militar) Platon Chirnoagă - autorul lucrării „Istoria politică și militară a războiului României contra Rusiei Sovietice”;
- filozoful Emil Cioran;
- eseistul și poetul Nichifor Crainic;
- filozoful și istoricul (religiilor) Mircea Eliade;
- filosoful și logicianul Nae Ionescu;
- economistul Mihail Manoilescu;
- geograful și etnograful Simion Mehedinți;
- filozoful Constantin Noica;
- fiziologul Nicolae Paulescu;
- filosoful Petre Țuțea;
- filologul Sextil Pușcariu;
- filozoful și sociologul Mircea Vulcănescu...

După asasinarea Căpitanului Corneliu Zelea-Codreanu, Mișcarea Legionară cunoaște transformări mai ales la nivelul liderilor. Mulți intelectuali care se pronunțau împotriva utilizării violenței ca armă politică s-au îndepărtat de Mișcare, mai ales în anii 1940-1941, când legionarii au participat la guvernare alături de generalul Ion Antonescu, sau de grupurile de fanatici legionari - autointitulate „echipele sorții” au asasinat pe savantul Nicolae Iorga și pe Virgil Madgearu ori au organizat asasinatele de la Jilava. Unii au apreciat că Mișcarea Legionară nu era pregătită pentru guvernare. Oricum, ea a contribuit la guvernare cu oameni de mână a doua, uneori chiar cu mediocrități; în același timp era evidentă discrepanța dintre vorbă și faptă, mai exact dintre calitățile cerute

legionarilor de către „Căpitan” și documentele programtice ale Mișcării pe de o parte și atitudinea legionarilor ajunși în posturi de conducere care, în cea mai mare parte, au instaurat un regim de jaf și teroare. Alunecarea Mișcării Legionare spre violență și pierderea caracterului de mișcare de asanare morală și regenerare spirituală se explică și prin faptul că unii lideri de valoare fuseseră lichidați/anihilați de autoritățile carliste în timpul prigoanei, iar la căma Legiunii ajunseseră mai ales oameni din eșalonul II sau III, uneori aventurieri, veleitari și indivizi puși pe căpătuială ori animați de dorința de răzbunare. Nici noul lider, Horia Sima, nu se ridica la valoarea lui Corneliu Zelea-Codreanu.

Participarea legionarilor la guvernare a dezamăgit pe cei care-și puseseră speranțele în ei, a erodat simpatia și încrederea de care se bucura Legiunea.

După cel de-al doilea război mondial (1941-1945) Mișcarea Legionară aflată în exil s-a scindat în grupări pro- și anti-Horia Sima și activitatea acestor grupări s-a diminuat. Declinul Mișcării Legionare s-a accentuat.

Unii legionari din țară au luptat împotriva ocupanților ruși ca și împotriva regimului comunist în grupurile de partizani din munți; lupta a continuat în închisorile comuniste.

S-a petrecut și un fenomen straniu: unii lideri comuniști - în frunte cu Ana Pauker - au încercat (la un moment dat) să-i atragă pe legionari în Partidul Comunist, ceea ce era o aberație. de aici butada:

„Camarade nu fi trist,
Garda merge înainte
Prin Partidul Comunist”.

Organele represive ale regimului comunist care vânau pe legionarii partizani și îi tratau cu sălbăticie inimaginabilă pe legionarii din închisori au încercat să le pună la activ/în cărcă sinistrul experiment de „reeducare” de la Pitești. Foarte puțini legionari au supraviețuit temnițelor comuniste.

În ultimii ani se vehiculează ideea reînvierii Mișcării Legionare. Considerăm că nu poate fi vorba de o renaștere sau reînviere a Mișcării Legionare cel puțin din două considerente:

a)În primul rând, Mișcarea legionară practic nu s-a proclamat la nici un moment desființată și nici nu a fost dizolvată oficial de către Națiunile Unite învingătoare în al doilea război mondial. Partidul Nazist din Germania și Partidul Fascist din Italia au fost interzise de învingătorii din cea de a doua conflagrație mondială, dar nu s-a pus problema interzicerii mișcării Legionare. Ulterior, Legiunea a fost acuzată de comuniști că a declanșat războiul împotriva URSS, dar Mișcarea legionară fusese alungată de la guvernare de către generalul Ion Antonescu în ianuarie 1941 (prin și în urma rebeliunii legionare) iar România a intrat efectiv în războiul pentru eliberarea Basarabiei și Bucovinei de Nord - deci în războiul antisovietic - la 22 iunie 1941, când legionarii erau fie în exil (în Germania), fie în lagăre și închisori.

b)În al doilea rând, Mișcarea Legionară a apărut și a activat în România interbelică în anumite condiții istorice. Nu prea își mai are locul în România postdecembristă și, practic, ea nu mai există, chiar dacă pe de o parte mai supraviețuiesc unii legionari de altădată sau mai apar, pe ici pe colo, niște reviste sau cărți cu caracter legionar, iar pe de altă parte unii vād legionari peste tot, de exemplu în Piața Universității pe 13 iunie 1990.

Practic, Mișcarea Legionară a intrat în istorie. A fost cel mai redutabil inamic al instaurării regimului comunist în România interbelică.

(Ca și reformatorul ateniian din Antichitate - Solon, „am încercat să țin scutul la mijloc”, adică să nu trec nici în tabăra celor care au denigrat sau mai denigrează încă Mișcarea legionară și nici în tabăra celor care o adulmecă scoțând în evidență numai meritele și escamotându-i greșelile. Călăuzit deci de dictonul istoricului Tacitus **Sine ira et studio** adică **Fără ură și părtinire** am încercat să fac unele precizări în legătură cu ce s-a scris despre acest capitol al Istoriei naționale, cu scopul restabilirii adevărului istoric).

Bărlad, martie 2004

Valentin NEGRE

MERITUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE DIN BASARABIA ÎN ANII DOMINAȚIEI COMUNISMULUI RUSESC (1944-1989)

Mai bine de un secol - de la 1812 până la 1918 - urgisita provincie Moldova de Răsărit, numită și Basarabia, a stat sub dominația Imperiului Țarist. La 27 martie 1918 Parlamentul de la Chișinău numit Sfatul Țării a adoptat Hotărârea (sau Declarația) de Unire a Basarabiei (numită atunci Republica Democrată Moldovenească) cu patria-mamă, România. În conjunctura celui de-al doilea război mondial, Moldova dintre Prut și Nistru/Basarabia a ajuns din nou sub stăpânirea colosului din Răsărit, care între timp își schimbase culoarea politică devenind Imperiul Bolșevic/URSS.

Fiindcă a lăsa nescris/neștiut (după cum subliniază cronicarul) „este inimii durere”, vom încerca (în cele ce urmează) să prezentăm un scurt/succint istoric al persecuțiilor și suferințelor îndurate de Biserica creștină ortodoxă a românilor/basarabeni în timpul celor 45 de ani de dominație sovietică/bolșevică.

Țarismul utilizase Biserica ortodoxă ca un mijloc de rusificare a românilor basarabeni, unul dintre cei mai aprigi rusificatori ai veacului al XIX-lea fiind episcopul Pavel Lebedev. Bolșevismul a acționat într-o manieră mult mai complexă, mai dură și mai eficientă: a îmbinat acțiunea de rusificare cu distrugerea Bisericii ortodoxe a românilor basarabeni, văzând în această Biserică un bastion al păstrării neamului nostru și al spiritualității românești. Transformarea Basarabiei în „gubernie” bolșevică (denumită oficial R.S.S.Moldovenească) a fost urmată de o intensă campanie de deznaționalizare a românilor basarabeni, o latură importantă a acestei deznaționalizări fiind anihilarea Bisericii ortodoxe române.

Într-o scrisoare datată 19 martie 1922 „Patriarhul” bolșevic Vladimir Ilici Ulianov zis Lenin dădea „indicații prețioase” activiștilor din eșaloanele superioare ale partidului în legătură cu Hotărârea Consiliului Comisarilor Poporului (adică Guvernului bolșevic) de a confisca obiecte de cult din metale prețioase. Ceea ce este surprinzător în această scrisoare - care n-a fost publicată în edițiile broșurii „Lenin despre religie” ci a văzut lumina tiparului de-abia în 1990 - este faptul că Lenin recunoaște cu cinism că „secularizarea” tezaurului bisericesc constituie numai un pretext în lupta împotriva Bisericii; în continuare, „Apostolul” bolșevismului recomandă să fie împușcați cât mai mulți preoți: „Cu cât vom împușca mai mulți reprezentanți ai clerului reacționar... cu atât va fi mai bine”. Din nou istoria demonstrează că „balșoi titan” (adică Lenin) a fost totodată și „balșoi tiran” - ca și Stalin - chiar dacă genocidul organizat de Lenin nu a atins proporțiile celui ordonat de Stalin. Printre altele, Lenin este cel care a dat ordin ca țarul și membrii familiei sale să fie împușcați! Iosif Vissarionovici Djugașnili Stalin și ciracii săi au continuat „opera” de distrugere a Bisericii ortodoxe din Rusia, Biserică ce a sărbătorit în urmă cu câțiva ani un mileniu de existență, supraviețuind tuturor și vicisitudinilor și tiranilor, de exemplu invaziei tătarilor/mongolilor din 1237-1238 sau regimului totalitar roșu bolșevic care a durat în Rusia mai bine de 70 de ani. După ocuparea samavolnică a Basarabiei, Bucovinei de Nord și ținutului Herța (la 28 iunie 1940) și a republicilor baltice: Estonia, Letonia și Lituania (la 21

iulie 1940) și, mai ales, după recuperarea lor în anul 1944, a început „opera” sistematică de distrugere a Bisericii din aceste teritorii).

După cum declara Ion Ungureanu, care în 1990 era ministrul Culturii și Cultelor din Moldova, într-un interviu (publicat în „România liberă”), „Biserica noastră a fost lovită (și) din afară și dinăuntru”. Printre altele, Ion Ungureanu arăta că: „În 1940 existau în cele trei eparhii basarabene aproximativ 1200 de biserici. Nu mai rămăseseră pe la mijlocul anilor '80 decât ceva mai puțin de două sute (mai exact 192, după cum ne-a informat preotul din Sărata-Galbenă, o localitate a raionului Hâncești, localitate care a reușit să-și salveze biserica). Deci mai puține cu o mie! Vreo sută au fost nimicite complet, rase de pe fața pământului; restul au fost lăsate în paragină sau li s-au dat alte destinații: depozite, grajduri, săli de spectacol, garaje (căzărmi, magazii sau chiar ...latrine!). Din zecile de mănăstiri pe care le-am avut rămase doar una, de călugărițe. Mulți dintre noii stăpâni ai satelor, comuniștii, își durau case și acareturi din materialele bisericilor dezafectate, din piatra sfințită”.

S-a organizat o furibundă campanie antireligioasă prin intermediul școlilor, cluburilor, ziarelor, diferitelor „manifestări cultural-artistice”. Biserica a fost obligată să plătească statului impozite exagerate.

Continuând „tradiția” țarismului care nu îngăduia tipărirea de cărți de cult în limba „moldovenească” (adică română), autoritățile sovietice staliniste și neostaliniste nu au permis tipărirea de cărți religioase „moldovenești” (românești). utilizarea cărților de cult românești existente în Basarabia din anii României Mari era interzisă cu strictețe, preoții care îndrăzneau să calce interdicția fiind aruncați pe drumuri. (Ion Ungureanu aprecia că persecutarea Bisericii românești din Basarabia în anii stăpânirii bolșevice este o adevărată „Kampucie spirituală”).

Cu toate că excesele „ateismului militant” s-au mai atenuat în anii '80 când s-a declanșat mișcarea de restructurare a comunismului - care s-a dovedit o mișcare de autodemolare a comunismului, „Perestroika”), Biserica a început să fie distrusă și din interior prin abuzurile făcute de un „păstor” al ei, mitropolitul Serapion, un adevărat păstor de oi, un AntiHrist în antier. Serapion, de a cărei tristă păstorire ne despart doar câțiva ani, a dat ordin ca cele mai de preț icoane care mai rămăseseră în bisericile basarabene să fie adunate și expediate la Moscova și vândute pe valută. (Colectarea și vinderea icoanelor de către mitropolitul - AntiHrist Serapion ne amintește de strângerea cărților religioase românești și arderea lor de către arhiepiscopul rusificator Pavel Lebedev în a doua jumătate a secolului al XIX-lea).

Cu toată prigoana, credința ortodoxă a rezistat. În pofida tuturor restricțiilor, femeile din satele Moldovei (de Răsărit) veneau la biserică, își botezau pruncii, își îngropau creștinește morții. (Lor, moldovenilor care și-au păstrat credința strămoșească, le-a dedicat Ion Druță „Samariteanca”).

Pedepsirea cu asprime de către mitropolitul de tristă amintire Serapion a preoților care slujeau în limba poporului nostru a făcut ca în bisericile din multe sate să se slujească numai slavonește. Au fost însă și sate și biserici care au rezistat: „preotul ținea în față o carte slavonă și rostea, din memorie, împreună cu credincioșii, cuvântul divin în limba română”. Un exemplu a fost preotul Nicolae Ciucă, cel care a păstorit cincizeci de ani în satul românesc Baccialia (de lângă Căușeni), păstorind (simultan) și în satul vecin (de ucrainieni) Grigoreni. Asemenea preotului Ciucă și satului Baccialia mulți preoți și multe sate au reușit să apere credința strămoșească, spiritualitatea românească...

Se poate aprecia că în cei 45 de ani în care Basarabia a fost ocupată de comunismul ateu rusesc/sovietic Biserica ortodoxă română a fost martirizată. Constatăm însă cu durere că nici acum, după prăbușirea regimului comunist și a Imperiului bolșevic și după proclamarea independenței Republicii Moldova, cu toate schimbările produse, suferințele Bisericii ortodoxe a românilor basarabeni nu s-au încheiat.

Ioan TODERAȘCU

Studenta navetistă

Nu c-o fac pe cârcotașul,
Dar m-aprind, normal, și eu,
Când o văd mergând cu „nașul”
... În cupeu !

Miniștri acuzați de corupție

Cum scandalul, prin ziare,
A făcut deja furori,
Li s-au întocmit dosare,
Ca să plece-ambasadori !

În lumea lui Bachus

Despre vărul său din sat,
Moș Ion spunea, cu haz,
Că - umblând tot timpul beat -
Doar când doarme este treaz !

DESTINUL CHINTEI*- fragment de roman -***CAP. VII**

...continuă să țină degetul pe butonul soneriei, parcă uitase de când stătea proptit, doar vocea stridentă, apărută prin ușa întredeschisă a pus capăt coșmarului.

- Lasă-l naibii de buton, domnule Cornel, țâraie de-mi sparge timpane! Omul meu e pe moarte iar dumneata te-ai găsit să faci ditamai gălăgie! Intrați, intrați, ce v-ați priponit în tocul ușii?! E seară, ce ploi v-a abătut din drum?

- Am venit să-mi văd tizul, doar știți, suntem trup și suflet uniți!

- Vai, vai, vai, ce să spun, unul moare și altul cântă! Haideti, să pornim spre camera lui, încă nu l-am culcat, tot pomenește de dumneata, părea sigur pe el că ai să vii! De două, trei săptămâni v-a anunțat fiica, dar omul e om, vine când își aduce aminte!

- Nu-i adevărat, acum mi-am făcut timp, știți cât de ocupat sunt, și cu serviciul și cu scrisul, și cu treburile de pe lângă casă, și câte și mai câte, îi mai ajut cum pot și pe liberali! El e, m-a strigat, nu prea corect, dar m-a strigat!

- Păi, cum să vorbească corect, dacă a paralizat, domnule?! Îngăimă câte ceva, acum, să-ți spun drept e o mare surpriză, v-a strigat numele, am auzit bine și eu! O iau înainte, să nu fi căzut din pat! Poftește, haideti după mine!

A lăsat impresia că nu înțelege și a luat-o înaintea gazdei, nu era prima oară când intra în casă la prieten. Încă din hol a început să-i dea răspunsul strigând:

- Te salut, dom'le, te salut cu dragă inimă, bune prieten căruia-i port numele cu mare plăcere, cu mare dragoste! Am o mulțime de date să-ți aduc, gata, gata, încă o clipă și sunt lângă dumneata.

Celălalt, cu glasul gutural, fragmentând cuvintele într-un hal fără de hal, se chinuia să-i spună:

- Mai reped..., mai reped...tizu..., hai la mi...

- Am intrat, nu te mai mișca, hopa, hopa, să nu cazi din pat! Ce-ai pățit, nene dragă, ce s-a întâmplat cu matale? Hoo, dar nu plânge, taică, nu de asta am venit, știi bine că nu suport oamenii să plângă, una-două încep și eu! Calm, calm, nu te opinti, văd că te îneci cu salivă, liniștește-te puțin, te rog mult, fratele meu! Imediat începem să jucăm fotbal, puțină răbdare numai, eu mă așez pe scaun și apoi putem începe.

- De ce glumiți pe seama lui? Înțelege totul, aparent plânge ușor sau râde fără rost, dar de câteva zile am început să comunic altfel cu el, am să-i dau creionul și o coală de hârtie, o să-l vedeți îndată ce face, să nu vă uimiți, se emoționează și plânge foarte repede.

Poate n-o auzise sau nu-i luase în seamă vorbele, uimit, l-a privit în ochi pe amărâțul suferind. Bărbia i-a căzut în aer, lovit dinăuntru de o armă necunoscută, declanșată automat la vederea feței schimonosite de-o durere adâncă. Săgetat de suferință, a strâns din pleoape și și-a ghemuit pumnii la ochi, luase destul în memorie, încât să-i rămână în jur, având grijă să nu-i mai intre alta dureroasă prin ferestrele minții, apoi s-a așezat la marginea patului lângă omul pe care-l considera tată spiritual. Numai urechile i-au mai rămas descoperite în bătaia loviturilor de ciocan, prea năprasnice, inconfortabile și ucigătoare pentru **năuntru** bulversat. Mormăitul lui neîntrerupt, gângăvitul vorbelor rupte-n bucățele îl loveau până-n străfundul creierului, încât s-a speriat când brațul valid al gazdei i-a prins mâna și a tras-o spre el să i-o sărute. Nu a avut curajul să-i reproșeze, dar a avut tăria să-l asculte:

- Salu..., Corr...neleee..., bucuoo..., s, aii veni...iit, aiii...cii...

- Am înțeles, am înțeles, mă bucur mult că pot discuta cu dumneata, am înțeles de la doamna că poți scrie, am comunica mai ușor, nu te-ai mai chinat atât de mult. Uite, prinde hârtia între degete și scrie-mi!

Brusc, fața bolnavului s-a luminat și pe la colțul drept al gurii a schițat un zâmbet firav, prin celălalt scurgându-i-se din abundență saliva cleioasă, umilindu-l, cum n-ar fi crezut vreodată-n viață. Apoi, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, a început să aștearnă în grabă pe hârtie de parcă s-ar fi sfârșit lumea, doamna lui citind cu voce tare:

- Sunt foarte bucuros că ai venit să mă vezi, ești singurul dintre colegi care și-a călcat pe inimă și mi-a trecut pragul! Halal de ei, prieteni, am

ajuns să trăiesc și asta! ce șanse îmi dai, vezi unde stau, cu un picior înțepenit în pat și cu restul în groapă! Să termin cartea, s-o termin cât de repede și să mi-o aduci cât mai sunt treaz în lumea asta mizerabilă! Mi-au plăcut celelalte, totdeauna am crezut că vei reuși, ești un învingător, frate! Hei, care e răspunsul? Mi-ai promis **Destinul chintei**, voi apuca să-l parcurg? Te știu parolist, sunt sigur c-o să-l termini până-n toamnă.

- Promit să mă țin de cuvânt, văzându-te, mi-ai dat bici la fund, cât de repede am să vin cu ea la dumneata! Ești singurul care cunoști subiectul, am scris multe și despre matale și despre ceilalți doi, Alexandru și Ștefan, fiecare cu cartea lui, cu ultima vom reuși să avem trilogia! De-ai ști cât de mult m-aș bucura să reziști?! Aș veni aici, să ți-o citesc la căpătâi, să ascuți o parte din viața noastră! În câteva luni va fi gata, prin urmare să nu-ți fie teamă, ești obligat să mai aștepti și să ascuți când voi frunzări rândurile despre noi și despre alții! Multe am auzit și am învățat de la Cornel, colegul cel mai prețuit, dacă nu erai numi creșteau aripile și nu ajungeam să zbor! Hei, mă auzi, de ce-ai coborât obloanele, șefule?! Doamnă, a adormit sau a închis ochii să mă sperie, a mai făcut așa ceva?!

A întors capul spre femeia care continua să stea în picioare și a înlemnit când a văzut-o cu fața cuprinsă în palme, bocind în hohote. Stupefiat, s-a ridicat și el, dar picioarele l-au înșelat, genunchii i s-au înmuiat și a căzut pe marginea patului lângă prietenul care adormise pentru totdeauna. Nevenindu-i să creadă, disperat i-a apucat și i-a smuncit mâna care cu câteva clipe mai înainte i-a scris ultimele rânduri și înspăimântat a strigat la cei din cer:

- Sfinților, nu se poate! Doamne, de ce-mi faci una ca asta? Pentru unii ca mine era singurul sprijin! Cui să-i mai spunem despre pățaniile noastre, ne-ai luat singurul confesor de nădejde! Toată viața îl vom pomeni! Toată trecerea îl vom purta în suflet! M-ai amărât Doamne, m-ai amărât mult, Doamnel!

A părăsit camera târziu, **năuntru** fiindu-i răsturnat de-a valma, în urmă lasă amarul și jalea să inunde încăperea, pe scări n-o zărise pe fiica amicului fără preț, nu i-a auzit nici întrebarea de politețe:

- S-a întâmplat ceva cu dumneavoastră, domnule doctor? Coborâți de la noi, nu-i așa? Domnule, hei, vai, ce-ați pățit? Eu sunt fata...

Scobora scările de parcă plutea pe-o țesătură însălată dintr-o mantie neștiută de nimeni, atunci inventată de puterile spiritului zdruncinat la culme. Prin fața ochilor îi alergau fel de fel de vedenii din lumi necunoscute omenirii, nimic nu-l putea opri din mersul spre casă, teama strânsă-n spate fugărindu-i urma. Era mai mult decât tulburat, nu conștientiza valoarea morală a pierderii suferite, încă era omul care pierduse trupul cuiva apropiat, conștiința nu-i începuse să geamă. Trăncănea cuvințe pe care urechile nu i le auzea, doar pașii divulgându-i dezacordul dintre creier și trup.

Am să termin Destinul, am să revin cu manuscrisul, primul să fie, doar el ar putea să-i dea verdictul! Mai întâi să văd cum o să-mi justifice întârzierea, n-aș dori să mă cert cu Maria! Așa-i viața, când voi fi la el peste o lună, să-l văd ce o să-mi spună, e bună sau nu, merită să cheltuiesc un purcoi de parale pentru ea, pentru a cincea carte? Fir-ar să fie de treabă, ce l-a apucat să se joace cu mine în seara asta? Am vrut să-i vorbesc despre ultima citadelă cucerită și despre pruncul pe care aș vrea să-l adoptăm! Fizic, s-a ramolit tare în câțiva ani, numai că mintea i-a rămas la fel de ageră ca și a mea! Eei, na, acum să nu mă frământ, să conduc mașina până acasă, și am să văd ce-o să mai fie! Norocul e de partea mea, am alături de mine pe Maria! O să mai trec peste câteva zile pe la el, până atunci o să înaintez și cu scrisul! Oare, ai mei ce fac acum, Puștoaica și cu pruncul, Maria și cu Călin, la fel întreb și despre celelalte îndrăgite, alese ca să-mi poarte genele?!

Concurență neloială

Soțul ei - bețiv sadea -
Uneori, o mai înjură
Pentru că nu bea și ea
... Cu măsură !

Nod în papură

Seara-n pat, spunându-i glume,
Tinerica mea consoartă
Vrea mereu ceva anume
Și, de-aici, motiv de ceartă !

Ioan TODERAȘCU

...
Peste cimbru și susai,
mărăcini și crânguri
Suflete urci drum spre rai
peste mari parânguri.

Stelele cu pisc hain
vin ca șoimii-n stoluri
La răspântii de senin
sfintii țin soboruri.

În păduri cerești de tei
ciobănind mioare
Stă pe prispă de bordei
Sfântă Luni și toarce.

Te-o-nțoli cu aspru strai,
ca să-ți fie zale
Când cometele din rai
îți vor da târcoale.

Sfântă Miercuri lângă lac,
sur ca mătrăguna,
Are casă cu cerdac
și-n cerdac stă Luna.

Ea ți-o da botfori de fier
să calci fără teamă
Pe furtunile din cer
și pe plai de-aramă.

În bordei de rozmarin
șade Sfânta Vineri,
Ți-o da azimă și vin
și doi vulturi tineri.

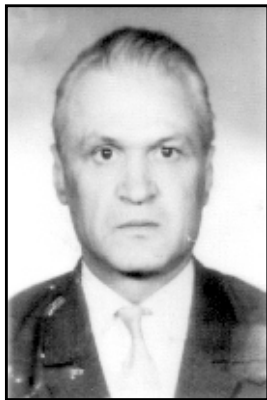
Peste munți de jărăgai
cale să-ți arate,
Către crinii-albaștri ai
Maicii prea Curate.

Dar ajuns la Precista
în dumbrava lină
Ca un spic ce tremura
sorții i se-nchină.

Peste rănille de ieri,
Fecioara Maria,
Miere-o pune și tăceri
Fecioara Maria .

Și mi te-or culca blajin,
blândă ca o soră
În beteala unui crin
lângă auroră.

dr. Corneliu CHICOȘ

IN MEMORIAM CORNEL CHICOȘ

(1 nov.1925-25 oct.2001)

...am avut bucuria și cinstea prin anii optzeci, să-i aflui măreția sinelui!

Un bărbat de talie mică, cu fața rotundă și cu fruntea înaltă, ridată, sub ea purtând ochelarii cu ramă groasă și roșie, de unde ochii scoborau cu privirea până-n adâncurile sufletului, îndemnându-te și chiar obligându-te să fii sincer în convorbirea cu el, fie pe linie profesională, fie pe linie socială, culturală sau politică, dar mai ales

filosofică, unde era un împătimit!

...diversitatea cunoștințelor impunea un respect pe care doar câtorva li-l acordam sau l-aș acorda în continuare, pentru mine, rămânând omul cu personalitatea cea mai valoroasă din punctul de vedere al spiritului întâlnit și cu care am dialogat deseori, nu o dată remarcându-i și invidiindu-i enciclopedia ambulantă de la care învățam atunci când îi stăteam în preajmă.

...pentru a intra în discuții de diagnostic diferențial, în anumite cazuri medicale, trebuia să cunoști patologie clinică performantă și radiologie la fel, cunoștințele lui te depășeau și impuneau o atenție deosebită. Sunt sigur că ar fi reușit să fie și un clinician de excepție precum era în radiologie! Și culmea, dacă dovedea că ești pregătit, accepta să continue și să te atragă în dialog, timpul zburând suplu fără să intereseze pe cineva! Vorbea molcom și cu vocea răgușită, uneori solicitându-i-se să repete, pe atunci fuma destul de mult, vârful degetelor demascându-i vicii pentru care avea să plătească scump mai târziu. De la distanță îl recunoștea după mersul unic, cu pași mărunți și repezi, cu pieptul bombat înainte, cu gâtul țeapăn între umerii trași înapoi, dar mereu drept, ca de militar. Pe-atunci era sănătos, în memoria mea dominând mai ales clipele frumoase despre prietenul meu, căruia nu o dată i-am spus-o, pentru mine, nea Cornele, ești Tuțea și încă mai mult, ești un radiolog de talie națională! Așa și era, în Moldova era unul dintre puținii cei buni!

...dominat de infirmitatea căpătată după fracturarea femurului, a fost nevoit să se retragă, să accepte pensia mizeră oferită de stat și adusă de poștaş. Acasă la el, l-am vizitat în nenumărate rânduri, foarte puțini dintre cei care l-au cunoscut, imitându-mă. Mă consulta despre mersul vremii, nu accepta să nu fiu liberal, să nu fiu adept al conceptului pentru care intelectualul trăiește și nu numai el, ci oricare ființă iubitoare de libertate, cu idei largi, nepreconcepute! Era mâhnit de modul cum unii se cocoată-n frunte și-i lămuresc pe semeni să readere la culoarea roșie cu rădăcini nefaste asupra nației! Nu eram surprins de prezicerile sale, cu mare convingere anticipa că vom ajunge ultimii din Europa datorită constrângerii libertății sinelui, influența negativă asupra modului liber de hotărîre se va răsfrânge asupra existenței biologice a seminiței și drama poporului va continua! Stăteam uluit și-l contraziceam, afirmam că românii nu vor greși, că vor avea un viitor luminos datorită creștinismului său și a multelor alte calități, că Domnul îl va lua sub ocrotire și, în sfârșit, va fi fericit! Râdea în hohote de spusese mele și mă îndemna să nu fiu atât de credul, că hienele n-au dispărut dintre noi, că românul este caraghios, este laș, mai bine pleacă din țară decât să lupte pentru adevăr, că la urma urmei va accepta în frunte ceea ce merită! Că Dumnezeu dă, dar el nu știe să primească, e precum porcul, răstoarnă troaca plină și-apoi își nevoiește în ea!

...m-a ajutat mult, a fost singurul în acei ani, de-adevăratele îl simțeam părintele spiritual, mi-a dat vânt sub aripi ca să zbor, mi-a infiltrat curaj și încredere în suflet pentru a reuși în scris, m-a călăuzit cum trebuia și el știa, sincer și cu drag de mine, să nu mă bazez pe laudele exagerate ale celor care ling, dar caută să se ridice, că harul de a scrie e unul sfânt, lăsat de Sus, că am pornit pe drumul plin de povârnișuri, precum Isus pe cel înspre Golgota...!

...atunci, când și el a plecat pe-al lui și al multor altora pe care i-am iubit, am plâns și m-a cuprins teama de singurătate, că nu voi mai avea de unde culege povețe, dar pentru o clipă m-a fulgerat fericirea și lumina-i îmi dă mereu încredere, peste mâinile așezate pe pieptul care nu mai respira, acolo sub capacul de sicriu am furișat alt dar să aibă în tăcerea nemărginită, pe care-l prețuiser în manuscris, în acea zi ajunsă lubire imaginară!, între rândurile căreia îi promiteam că nu voi uita cât o să scriu și o să trăiesc, că nu voi avea carte de-a mea în care el să nu fie personaj de seamă! Nu voi uita nici cum spunea, îl citez:

„- Peste cimbru și susai,/ mărăcini și crânguri/ Suflete, urci drum spre rai/ peste mari parânguri!”

Așa e și așa va fi, jur să nu te uit, nea Cornele!

Iorgu GĂLĂȚEANU

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală “Academia Bârlădeană”

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor șef), Simion Bogdănescu, Ritta Mintiade.

Tehnoredactare: Bogdan Artene.

*

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad

Redacția mulțumește
ex-bârlădeanului
ION STRĂTILĂ,
din Piatra Neamț,
pentru sprijinul
financiar
acordat.